

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka Din 1'50 • Polletna naročnina Din 15'—
Celoletna naročnina Din 30'— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: M. Poštuvan
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 17. dec. 1936

Leto III — Številka 12

Mir ljudem na zemlji...

*Naročnikom, bralcem in prijateljem „Straže v viharju“ želita
srečne božične praznike in veselo ter blagoslovljeno novo leto
uredništvo in uprava*

Od vseh strani tišči megla na nas. Sklonili smo glave k blatnim in razmočenim tlom: kaj bi se ozirali v deževno sivino nad nami, saj ne bi uzrli smehljajoče modrine jasnega neba.

Prišel bo sveti večer. Tiha skrivnost bo legla s prvim mrakom na zemljo in s čudno sladkostjo v srcih bomo pustili zamazane ceste in bomo šli domov.

V naših kmečkih domovih bodo naši mlajši bratje in sestre stavili v kotu jaslice in njih lica bodo žarela v svetem veselju. Starejši bomo gledali in vsa naša mladost nam bo prišla v spomin. Kdaj je bilo to, ko smo takole svetlih, jasnih oči postavljali pastirje po mahu, pa še vole in drobne ovčice, ki so se ozirale proti hlevcu vrh griča čisto v kotu? Lepo je bilo takrat, pa je že minilo dvajset, trideset... let. Potem bo prišla mati, popravila bo še kaj tu in tam, pohvalila in bo vesela svojih otrok. Tako lep bo ta večer.

V mestnih družinah bodo služkinje okrasile božično drevesce, razložile darila pod njim in prižgale luči. Tu bodo otroci — morda samo eden ali dva — pričakovali samo darila in jim ne bo srce drhtelo v radostnem pričakovanju božjega Deteta.

Drugje bo mati z otroki čakala moža v mračni mrzli sobi. Nič ne bo svetonočnega pričakovanja, ne jaslic v kotu in drobnih luči ob njih. Ostala bo le skrb, kaj dati otrokom za večerjo, in ostal bo pijan mož v gostilni.

Sveti večer, Božič — praznik naših družin. Kdor še hrani v sebi vsaj malo svoje lepe mladosti, vsaj malo vere, bo to noč pustil družbo in gostilno ter bo šel domov, da tudi sam prinese v družino svoj delež veselja in radosti.

Vse, kar je doslej razdiralo družino, naj se izbriše, vsi prepadni naj se premestijo. Oče bodi kakor nekdanj ves dober do matere in otrok! Bodi med njimi kakor dobronamerni varuh, da se bodo vsi vate ozirali in nate opirali v svojih težkih dneh. Skrij za ta večer svoje skrbi in bodi spet vsaj enkrat srečen in vesel med svojimi!

In mati? Kdo drugi kakor ti bo srečen na ta sveti praznik, saj je to praznik družinske sreče miru in ljubezni. Katera mati ni vesela od pogledu na svoje male ob jaslicah in na očeta med njimi? Ni to uresničen sen skritih dekliških sanj?

Fant, to noč ne boš hodil okrog po klubih, gostilnah in ne boš s fanti prepeval po vasi. Nocoj boš doma z drugimi pel: »Sveta noč, blažena noč...«

Dekle, svojo nežno dušo boš odprlo tudi drugim nocoj, da bo ta večer za vse poln sanjave radosti.

V teh dneh, ko se rušijo naše družine, ko je še tako malo ljubezni in rodbinske sreče

pri nas, naj bodo božični prazniki mejnik med preteklostjo in sedanjostjo, zagotovilo za lepše življenje.

Za te praznike bodo nekateri sedeli za lepo pogrnjeno mizo in se zalagali z vsemi dobrotami, pa saj je to že navada pri njih, samo bolj izdatno in izbrano bo vse sedaj. Njihovi prazniki bodo minevali v kinodvoranah, moderne dražje bodo spremljale ljubzenske zgodbe filmskih zvezd, nato še kavarna — in nič več.

Bodo pa tudi pri nas ljudje po barakah, kleteh in podstrešjih, ki ne bodo vedeli, da so prazniki. Ne bo praznika ne v stanovanju ne v duši, le skrb bo ostala, kaj bo jutri in potem... Tudi v marsikateri kmečki koči ne bo veselih dni, toda vsaj v srcu bo praznik.

Te dni sem videl slabo oblečeno ženo, ki si je pri prodajalcih smrek izprosila odlomljen vršček in nekaj zelenih vejic. Morda ji bo to zelenje v tesnem, revnem stanovanju edino znamenje za božič, mogoče ji bo spomin na široke poljane, tihe gozdove in ponizne vasi nekje daleč od mesta.

Ce je to praznik družinske sreče, je naša sveta dolžnost, da pomagamo do te sreče tudi onim, ki je ne poznajo. Kako naj bi bili ljudje veseli in srečni v svojih mračnih brlogih, kjer so drug drugemu napoti, kjer je glad njih stalni gost, ko jim je molitev že davno pozabljeni farški predsodek.

Vi vsi tisoč in tisočkrat prokleti bogatini, ki ste izsesali svoje bogastvo iz krvi zaslužnih delavcev, ki plačujete svoje slado-

strastje in veselje s solzami stradajočih sirot, vedite, da pride čas, ko ne bo vas, ne vaših zlatih zakladov, ki bodo skopneli kakor pomladanski sneg v prisojni rebri. Odprite oči in spoznajte svoj greh, nalogo in čas.

Mi pa moramo z vsemi silami vplivati na odločujoče ljudi, da se delavcu, kmetu in batarju omogoči človeka vredno življenje, da brezposelni dobe delo in možnost poštenega življenja. Niso dovolj podpore, celo škodijo v nekem oziru, treba je ljudem dati zaslužek, da ne bodo več nadležni berati, ampak ljudje, ki bodo tudi doprinesli svoj dar za napredek človeštva. Za to so poklicani vsi in vsi imajo pravico biti srečni in zadovoljni.

Kristus se je rodil v hlevu, bil je delavec in vendar je postala njegova oseba mejnik za vse čase. Tudi mi ne obupajmo. Le z veliko vero vase in v bodočnost bomo dosegli svoj cilj: sreča vseh, ki jo hočejo in so je vredni.

Sveti večer, ura gre na polnoč. Po vseh naših domovih še gori luči in po poteh trepečejo medle svetilke v noč. Zvoni. V cerkvah vabi k polnični in vesela pesem zvonov se zlija preko naše zemlje.

Greš sredi te noči k maši in ti je tako čudno toplo pri srcu. V duhu vidiš vso našo zemljo: koroške vasice in luči na poteh, ki vodijo v cerkev; na Krasu leži sneg, burja piha mimo razsvetljenih oken in ljudje se borijo z njo na poti k maši; pa tudi ob Soči doli do morja in povsod tod pri nas po slovenski zemlji se zbirajo naši bratje in sestre v cerkvah.

»Sveta noč, blažena noč...«

Fronta Moskve Cerkev in država

Ko smo si v glavnih obrisih ogledali pravo vsebino ljudskih front od taktike zahrbtnega rovarjenja, trojanskega konja do moskovskega žarišča, ki jih v življenje kliče in z netivom hrani, ko smo spoznali, da se v snov zarita materialistična miselnost in vse nadaljnje iz nje izhajajoče ravnanje ne more strinjati z načelnim katoliškim pogledom na svet in življenje, ko smo videli, da je ljudskofrontarska protikapitalistična gonja neuspešna, ker je le streljanje mimo cilja, zgolj reklama, ki izrablja razočaranje nad polomom gospodarskega liberalizma v svojo propagando, ko smo spoznali, da je moskovska protifašistična fronta velika hinavščina in politična pretveza, da so moskovske protivojne deklamacije uspanke demokratičnim narodom, spretno kulise, za katerimi polaga rdeči vojak bombe sovraštva in razdora med krvne brate in svetovni mir, ko smo videli, kako rdeči bajoneti odpravljajo svobodo in ko smo se trpko nasmajali ob nesramnosti, s katero se grobarji evropske kulture širokoustijo, da so branilci kulture in ko na zgledih vidimo, da boljševiska, po ljudskih frontah posredovana revolucija donaša le bedo in gorje, ne rodi pa lepšega življenja, bo prav, da h koncu vse te misli strnemo in se vprašamo, kam bi taka fronta zavedla naš slovenski narod in kje je naša prava fronta.

Ljudska fronta je uvod v svetovni boljševiski upor. Je to taktika mobilizacije mas, po izjavi Dimitrova »ne končni cilj, ampak priprava na tisto uro, ko bo treba zagrabiti za orožje.« Ljudska fronta je torej skakalna deska za krvavo divjanje in razdejanje, ki ga pripravljajo rdeči »kulturonosci«. Ko opravi svoje delo, naj se razbije. Tedaj naj se komunisti obrnejo proti prejšnjim zaveznikom iz skupne fronte, ki jim niso več potrebni prijatelji, temveč »nazačnjaški liberalci« ali »za svoje dobičke trepetajoče in toplih ministrskih stolčkov se oklepajoče demokratske kramarske duše« itd.

Spričo teh dejstev vprašamo tebe, slovenski študent, slovenski delavec, obrtnik in tebe, slovenski inteligent, ali se boš postavil v obrambo naših koristi, ali pa boš morda še kaj sanjal o svojem vstopu v fronto moskovskih trinogov? Ali boš dopustil, da se bodo sili, avantur željni moskovski plačanci šli politični šport s slovensko revščino? Ali boš dovolil tem ljudem šarjenje s slovensko narodno svetinjo, ali boš dovolil, da naš narodni organizem razkrajajo strupi tuje navlake, da ubogemu slovenskemu človeku iztrgajo iz srca vero, edino tolažbo v teh težkih dneh? Ali boš dopustil, da bi od oblasti željnega tuja nahujskana slovenska roka prelivala nedolžno slovensko kri, da bi podivjana boljševiska drhal skrunila in podirala naše božje hrame, svetišča naša, bele cerkve po slovenskih gričih, katere je naš stari rod z žrtvami postavil, v katerih je desetletisoče potrlih src prosilo in našlo božjo pomoč? Ali te ne prevzame sveta jeza, če si predstavljaš, da bi po sveti zemlji slovenski šaril narodni izkoreninjenec, tujec, ali s tujim denarjem podkupljeni plačanec z ukradeni firmo in izposojeno socialno ideologijo? Ali ne boš preprečil, da bi našo revščino in naš nesrečni položaj izrabljali za še večjo nesrečo? Ne, tega ne dopustimo nikdar! V zavesti velike odgovornosti in polni mladostnega ognja gremo v borbo za zmagajo pravice in ljubezni na vseh področjih. Svoj dom bomo znali očediti brez tujih hujskačev in brez tujih granat. Vse težave, ki nas bodo pri delu ovirale, moramo premagati! Posebno na nekaj naj prav posebno opozorimo:

Priznati si moramo, da zeva že dokaj časa precejšen prepad med Cerkvijo in najbolj zapuščenimi, med vero in delavskim svetom. Nastal je že v prejšnjem stoletju in peklena roka ga je ves čas z vsemi sredstvi poglabljala. To je največja tragika modernega časa, da so množice ubogih in revnih odtrgane, ločene

Nekaterim problemom je usojeno, da so v zgodovini skoraj nepretrgano na dnevnem redu. Tak problem je tudi vprašanje, kakšno bodi razmerje med Cerkvijo in državo. Dolga je že vrsta tako zvanih cerkvenopolitičnih sistemov, ki vsi skušajo urediti to razmerje, pa vsak z lastnega stališča. Teorija je razdelila te sisteme v tri vrste; prvi izhajajo s stališča premoči države nad Cerkvijo, drugi s stališča premoči Cerkve nad državo, tretji pa predpostavljajo bolj ali manj točno izvedeno prirejenost med obema družbama. Zahteve raznih cerkvenopolitičnih sistemov pa se v življenju niso tako natančno izpeljale, kot bi hotela teorija; zato mnogi sodijo, da razmerja med Cerkvijo in državo sploh ni mogoče urediti po nekem sistemu. To trdijo zlasti taki avtorji, ki ne presojujejo razmerja med Cerkvijo in državo z načelnega stališča, marveč imajo pred očmi le dejansko stanje po posameznih državah in v posameznih dobah.

Že po kratkem razmišljanju postane jasno, da spada vprašanje o razmerju med Cerkvijo in državo med svetovnonazorna vprašanja, pri katerih zavisi rešitev prvenstveno od stališča, ki ga vnaprej zavzamem. Ali n. pr. priznam božje naravno pravo ali ne, ali sodim, da je država vezana po božjem zakonu ali ni, ali smatram, da je država neomejena v svojih kompetencah, da je vir in izvor vsega prava, da je skratka vsemogočna, ali da ni takšna, vse to zavisi v osnovi od mojega svetovnonazornega stališča. Ako sem ateist ali deist ali panteist, bom o tem drugače sodil, kakor pa če sem teist in kristjan.

Še bolj zavisi od načelnega stališča drugi subjekt, ki pride pri proučevanju omenjenega razmerja v pošte, namreč Cerkev. Kaj je Cerkev, kdo jo je ustanovil, kakšno jo je ustanovil, ali je njena ustava božjepravna in zato absolutno nespremenljiva, ali pa je od ljudi, zgodovinsko pogojena in zato spreminljiva, katere so pravice, kompetence in naloge Cerkve, ta in podobna vprašanja po katoliškem nauku niso dana na svobodno razmotrivanje, marveč so predmet vere.

Razmerja med Cerkvijo in državo skratka ne morem reševati »neopredeljeno«, marveč moram zlasti do Cerkve nujno zavzeti stališče. Za to namreč gre, ali priznam Cerkev, njeno ustavo, pravice in kompetence, kakor mi jih kažejo evangelijska poročila, nauk in tradicije Cerkve, ali pa tega ne priznam. Če vse to kot katoličan sprejemam, je eden od subjektov, med katerimi je določiti razmerje, že določen; kakšni naj bi bili odnosi med njima, zato ne bo težko določiti, čeprav se pojem države v toku zgodovine spreminja.

V boju, ki se v zgodovini skoraj neprestano bje med Cerkvijo in državo, gre koncem koncev le za priznanje, da je Cerkev popolna družba, kot pravijo sholastiki, to je pravna in suverena družba, ki je popolnoma neodvisna od države, z lastnim delokrogom, z lastnimi sredstvi in lastno organizacijo.

Cerkev sama se ni izrekla za noben teoretični cerkvenopolitični sistem, tako da bi

od Kristusa, da se je demonski hinavec zagrizel med dve stvari, ki sta že po svojih naravnih lastnostih združeni — uboštvo in vera v Jezusa Kristusa, delavci in evangelij božanskega tesarja.

Cerkev, ki je od svojega ustanovitelja prevzela tako nežno skrb za vse, kar je v tiski, kar trpi, je razkričana kot zaveznica izkoriščevalcev, zaveznica bogatih gornjih dvesto družin... Kako je mogoče, da se proletarec, delavec, brezposelni, resnični privilegirani evangelija, prvi, kateremu je bila namenjena vesela novica, z nezaupanjem in srdom obrača do tistega evangelija, ki ga ščiti, ki naravnost preti: gorje vam, bogatini...!

Lažni odrešitelji so uspeli s svojimi nakanami. V mnogih ljudeh so zmagali in dvig-

ga formalno potrdila kot edino pravilen. Kljub temu pa sta nauk in praksa Cerkve v razmerju do države stalna; ta nauk je točno očrtal papež Leon XIII. v znani okrožnici »Immortale Dei«.

Osnovne točke omenjenega cerkvenega nauka so tele: Razmerje med Cerkvijo in državo je načelno določljivo in tudi dejansko določeno. Pravilen more biti zato le en način ureditve tega razmerja, ne pa kakršen koli, kot da bi ga določale krajevne in časovne razmere. Pri urejanju tega razmerja je treba izhajati s teh-le nespornih trditve: Cerkev in država sta samostojni družbi. Cerkev skrbi za duhovni (versko-nravni) red, država pa za zemeljski. Vsaka, tako Cerkev kot država, je v svojem redu najvišja, torej popolna suverena družba. Med njima pa mora biti zveza, ker obe skrbita za iste ljudi, ki so hkratu državljani in verniki. Obe družbi izhajata od Boga, zato je razmerje med njima nujno načelno in praktično določljivo.

Duhovni red je višji od zemeljskega. Zato je Cerkev, ki skrbi za duhovni red, po svoji naravi višja od države, ki skrbi za zemeljski red. Svetne zadeve, ki so direktno skrb države, spadajo zato v pristojnost Cerkve, a le toliko, kolikor se tičejo vere in npravnosti, drugače ne. To pristojnost Cerkve v svetnih zadevah pod vidikom vere in npravnosti imenujejo indirektno oblast Cerkve v svetnih zadevah.

Papež Leon XIII. je očrtani nauk izrazil v omenjeni okrožnici tako-le: »Tako je Bog izročil skrb za človeški rod dvema oblastema, namreč cerkveni in državni; prvo je postavil za božje, drugo pa za svetne zadeve. Vsaka je v svojem redu najvišja; vsaka ima določene meje, ki jih očrtava njena narava in njena najbližja naloga. Vsaka je kakor očrtana s krogom, v katerem se svobodno giblje.

Ker pa imata obe oblasti iste podložnike, se more zgoditi, da spada ena ter ista zadeva v pristojnost in podsodnost obeh, čeprav seveda ne na enak način. Zato je moral Bog, ki je obe oblasti postavil, v svoji veliki previdnosti ravnanje obeh primerno in pravilno urediti.

Med obojno oblastjo mora biti edinost. Kakšna pa naj bo in kolikšna, tega ne moremo presoditi drugače, kakor da se ozremo na naravo obeh družb in upoštevamo vzvišenost in veličino njunih nalog; eni je namreč dano predvsem skrbeti za minljive zemeljske dobrine, drugi pa za nebeške in večne.

Karkoli je torej v človeškem življenju sveto, karkoli zadeva božji kult ali zveličanje duš, pa naj je tako po svoji naravi ali v svojih odnosih, spada vse pod vodstvo in presojo Cerkve. Druge zadeve pa, ki jih obsega državljanski in politični red, so po vsej pravici pod oblastjo države, zakaj Jezus Kristus je naročil, da je treba dati cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.

Včasih pa nastanejo take razmere, da je zaradi miru in svobode potreben drugačen način sporazuma. Državni poglavarji in rimski papeži sklenejo tedaj dogovor (konkor-

nili upor delavskega sveta proti nazareškemu delavcu. Ves ta svet je danes zaslužjen grobem materializmu in mu je nepoznan pravi smisel življenja. Pa tudi tega danes delavci ne vedo, da katoličani obsojamo izrodke kapitalizma, obsojamo diktaturo kapitala, ki svojevoljno, brez ozira na verske in npravne zakone vlada svetovno gospodarstvo, obsojamo brezimno bogastvo, iz krvavih delavskih žuljev izžeto, obsojamo vso nemoralnost hladnega materialističnega kapitalističnega mišljenja in delovanja, delamo za nov družbeni red; ne, delavec pod vplivom moskovskih gesel tega ne ve, on je prepričan o nasprotnem. Pridobiti ves ta zvijačno zapeljeni svet Kristusovi fronti ljubezni in pravice — to je naša bojna napoved moskovski front!

dat) o kakem posebnem vprašanju. Cerkev nudi v takih primerih odlične dokaze materialne ljubezni, ko v naklonjenosti popušča, kolikor more.

To je torej določno izraženi nauk katoliške Cerkve o razmerju do države. Priznati moramo, da je ta nauk jasn in dosleden. Na njegovi podlagi se pogaja Cerkev tudi z modernimi državami. Ako druge veroizpovedi nimajo tako jasnega, odločnega in doslednega nauka o razmerju do države, je to pač njihova stvar. Dosledno pa ni, ako se te veroizpovedi pritožujejo, da se je kršilo načelo paritete, ako si je katoliška Cerkev priborila v tej ali oni državi vsaj delno priznanje svojega stališča; v paritetni državi mora namreč vladati načelo: vsaki veroizpovedi svoje, ne pa vsem veroizpovedim enako. Katoliška Cerkev pojmuje n. pr. zakonsko pravo ali šolstvo za bistveno versko zadevo; nekatere druge veroizpovedi pa sodijo o tem drugače. Če si potem katoliška Cerkev pribori delno priznanje svojih pravic v teh zadevah, se vendar ni kršilo načelo paritete. Nekatere veroizpovedi po svojih ustavah morejo prenesti, da jim verske poglavarje imenuje država; katoliška Cerkev tega nikakor ne more sprejeti. Če doseže od države, da ji ta prizna osnovno pravico svobodno izbirati hierarhe, se s tem pač ni prelomilo načelo verske enakopravnosti.

Za nove naročnike

le naročnina od januarja
naprej s a m o Din 20—

Ne samo, ampak tudi

Pri reševanju družbenega vprašanja je treba upoštevati mnogo stvari. Da razmere v podjetju niso zadnje, kot pravi Qu. a. »Ko se določa višina plače, je treba gledati tudi na položaj podjetja in podjetnika. Nepravilno bi se namreč zahtevale take čezmerne plače, ki jih podjetje ne more prenašati, ne da bi propadlo in potegnilo v nesrečo delavstvo«, nam dokazuje sicer bolj redek primer, ki ga je objavil pariški »Journal«. Delavci so s stavko povzročili, da je podjetje propadlo. Lastnik M. Dupont je zbral svojih 382 delavcev in jim za slovo spregovoril, kot poroča »Journal«: »Na svetu so slabi podjetniki in k njim prištevam one, ki z eno roko izkoriščajo delavce, z drugo pa podpirajo časopisje radikalne leve. Jaz ne spadam k njim in čisto ste mi to priznali. Cenim vas, ker ljubim skrbno delo in ker ste dobri delavci. Vse je bilo dobro. Drug drugemu smo stiskali roko. Pomagal sem vam, da ste lahko pošiljali svoje otroke v hribe. Dopoldne ste imeli odmor za malico. Nato pa so se zgodile te nevšečne zadeve, ki jih poznate. Stavkali ste in zasedli tovarno. Peli ste internacionalno in na tovarni ste izobesili rdečo zastavo. Zmerjali ste me za pijavko in grozili ste mi, da me vržete v Seino. Sedaj vam dajem zakon to, kar vam je dajala že moja prijaznost. Čestitam vam... Toda nekaj nas je doslej ločilo in je vnašalo v naše odnose nekaj neprijetnega. To je bil denar. Vi ste bili proletarci, jaz nenasitni kapitalist. Veseli me, da vam lahko sporočim, da je sedaj to žalostno poglavje končano in da nas odslej nič več ne loči. Propadel sem. Vedno so gledali na kvadraturu kroga kot na nerešljiv problem. Jaz pa poznam še drugega, ki ni prav nič lažji in ki je v tem, kako brez beliča vzdrževati podjetje. To poslopje, ki nocoj zapira svoja vrata, jih jutri ne bo več odprlo in vam je odvzeta možnost, da bi se morali za svoje pravice boriti s stavko. Ničesar več ni, za kar bi mogli stavkati. Samo prah in nič več kot prah je preostal. Polagam pred vami svojo bilanco in z veseljem, s katerim trudni popotnik na koncu svoje poti odvrže težko culo, delam to. Sedaj sem prost! Nikdar se mi ni zdel zrak prijetnejši in življenje slajše!«

Nedolžni otroci

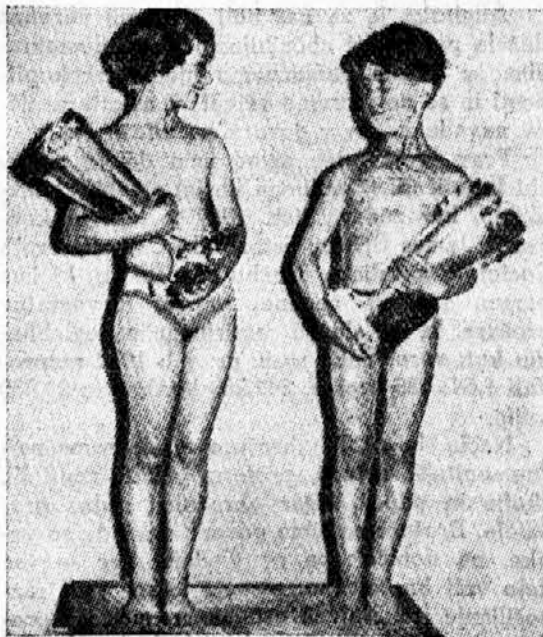
Kralj Herod, — zelo klavern kralj je bil, zadnji predstavnik zadnjega ostanka okrnjene samouprave Judov v Palestini, — je prvi moril otroke. Moril jih je iz strahu za svoj prestol, na katerem je sedel po milosti rimskega gospodarja in ki mu je dajal malo pravic, malo časti, pač pa precej udobja in razuzdanega razkošja. Moril je samo tiste, ki so že bili rojeni »v Betlehemu in po vsej okolici, vsi, ki so bili stari manj kot dve leti«, ker je po svoji poizvedovalni službi izvedel, da tisti, ki ga je smatral za tekmeca svojemu podružničnemu prestolu, še ne more biti star več kot dve leti. Pa mu vsa ta otroška kri, tako kruto prelita, ni nič pomagala, njegov prestol je padel, od njegovega Jeruzalema ni ostal kamen na kamenu in danes o njegovem rodu ni ne duha ne sluha.

Herodov način borbe za svetno ugodje, za mirno uživanje že pridobljenega kruha je danes postal že mnogo bolj splošen. Najprej so si s krvjo nedolžnih otrok začeli varovati svoje udobje ljudje iz salonov. Človek se je z od Boga posojenim razumom začel braniti otrok, ki bi mogli kdaj sesti k mizi in prijeti za žlico, zahtevati obleko, streho in gorkoto in tako siliti odrasle, da bi z njimi delili. Začeli so jim braniti prihod na svet in ubijati v njih življenje, ki je komaj vzklilo. Razum pa jim je pomagal, da so si kljub temu pridržali vse užitke telesa, do katerih imajo po načrtu večnega Stvarnika pravico samo tisti, ki prevzamejo mučne skrbi z otroci. Užitek, bremen pa ne, čim več užitka, čim manj bremen — to je postalo geslo salonov, kljub jasnim božjim postavam in otrok se je moral iz salonov že skoraj popolnoma umakniti.

Državniki so videli vse to, pa so poveljevali človeka, ki je izigral Stvarnika. Bog ni bil več delivec življenja in smrti, izpodrinil ga je račun pohotnega človeka in državnikom je bilo to ponižanje Boga všeč. Umor otroka, ki je že vpisan v knjigo državljanov, so še imenovali detomor, umor otroka, ki so ga starši pahnili v brezno večne smrti, ne da bi mu privoščili trenutek sv. krsta, da bi postal otrok božji, pa so imenovali »svoboda«, »napredek«, »sodobnost«.

To nepojmljivo hvalo zločina je slišalo tudi »preprosto ljudstvo«, in četudi je bil samo molk, preprosto ljudstvo ga je opazilo. Videlo je nekaznivo računarstvo salonov in je samo začelo računati: Čim manj jih je pri hiši in pri mizi, tem več pride na enega, tem manj si morajo odrasli pritrgovati od svojih ust, slast pohote pa le ostane. Kar je bilo dovoljeno v salonih, je moralo seveda ostati dovoljeno tudi v barakah — dovoljeno sicer ni bilo nikjer, toda tudi kaznivo ni bilo nikjer, razen pred Bogom, tu pa z vsem veličastvom in nepodkupljivostjo božje pravice. Toda državniki so že zdavnaj prej množice preslepili, da nad človekom ni druge oblasti kakor državna, država pa je kaznovala samo umor starčka in tatvino perišča premoža, zato je tudi preprosto ljudstvo z okrvavljenimi rokami grabilo po ugodnostih, ki so jih ob pomežikovanju države vpeljali saloni. Preprosto ljudstvo je imelo še izgovor, da še za odraslene ni kruha, da ima tudi revež pravico do spolnega uživanja in samomor naroda se je pričel. Telo, ki ga je Stvarnik namenil za zibelko, je človek izprevrgel v rakev; klic, ki mu je Stvarnik dal moč, da more obuditi novo življenje, je človek izprevrgel v branje smrtne obsodbe...

To so opazili tudi državniki. Kako se je maščevala božja roka nad posamezniki, jim je ostalo prikrito, kakor jim je ostalo prikrito, kako je blagoslavljal tiste, ki se niso držali božjega reda samo v ugodnosti, ampak tudi v neprijetnostih, opazili pa so, kako je božja roka kaznovala narod. Državljanov je začelo primanjkovati. Ni jih, da bi pomagali izvajati poštene ali nepošten načrte državljanov, da bi jim pomagali do slave; ni jih, ki bi branili domovino, ni jih, ki bi vzdrževali domovino

Z lepote razstave otrok v Parizu: Dva najlepša »vzorca«, ki sta dobila za nagrado srebrne vaze. Razstavo so priredili zato, da bi se povečalo število rojstev

in še ti, ki so, od nje samo zahtevajo, ker so jih učili zavračati vsako nevšečnost in sprejemati samo ugodnosti. Pa so državniki začeli vpiti: »Imejte več otrok!« Toda tem klicem nihče ne verjame, ker vsi vidijo, koliko otrok imajo državniki. Dajejo nagrade — toda nobena nagrada ni tako velika, da bi plačala porodne bolečine in vse skrbi, ki jih otrok zahteva, preden postane pomemben državljan. Prirejajo celo razstave lepih otrok — toda otrok, ko pride na svet, še dolgo ni za razstavo. Vse nič ne pomaga, samomor naroda se nadaljuje, družina brez otrok, narod brez bodočnosti! Otrok je postal sredstvo za povečanje ugodnosti. Dobrodošel je le v toliko, v kolikor je lep, skrbno negovan, v kolikor kot del pohištva povečuje lepoto stanovanja, v kolikor se mu čudijo obiskovalci lepote razstave, kjer stoji ne da bi vedel zakaj, v veselje in zabavo tistemu moškemu in tisti ženski, ki bi mu morala biti oče in mati... Kako grdo ravna pogani z nedolžnimi otroci!

Zibelke in rakve Bog šteje, s tega polja se ne pusti pregnati. Kdor sega v njegov račun, se ušteje. Računali so, da bo ostalo več kruha za odraslene, če bo manj otrok, toda revščina je čim dalje večja, ker ni nikogar, ki bi dovolj hitro pobiral sadove zemlje in strojev, ker jih nima za koga pobirati, za »gospoda« in »gospo« je kmalu dovolj, družine pa ni. Nastaja brezposelnost, ki jo je komunizem s satansko zvijačnostjo povzdignil v opravičilo za umor otroka pod srcem, češ, saj ga nimam s čim živeti. Vozel se zapleta, Evropa vpije po rešitvi kakor utopljenec. Toda ošabna je in vsako drugo rešitev sprejme, samo v čoln ne mara, ob taki rešitvi ni mogoče nič deklamirati, ni godbe, ni slavnostnih sprevedov in nazadnje bi se morala še zahvaljevati tistemu, ki je prišel s čolnom po njo. Tako se Evropa rešuje z nagradami, z lepotnimi tekmami, s plakati, ki kličejo otroke v deželo, vsako drugo rešitev sprejme, samo božje postave ne, ki je edina rešilna.

Letos maja meseca je pisal francoski list »L'Echo de Paris«: »Zakaj Hitler misli, da si more proti Franciji vse dovoliti? Zato, ker je Nemcev 67 milijonov, Francozov pa samo 38 milijonov. Zato, ker je v Nemčiji dvakrat toliko mladeničev kot v Franciji. Kadarkoli se v Franciji rodi otrok, se v Nemčiji rodi dva. Zato, ker se je v Nemčiji l. 1931 število porodov povečalo za 250.000, v Franciji pa je padlo za 70.000. L. 1935 je bila v Nemčiji razlika med rojenimi in umrlimi 500.000 v korist rojenih, v Franciji pa 20.000, toda v korist umrlih.« — Nekako istočasno je potožil »Le Temps«: »Ob koncu velikega kraljestva je imela Francija 20 milij. prebivalcev, Anglija pa

istočasno 9 milijonov, Nemčija pa še manj. Danes pa... Ako bo šlo v tem žalostnem ritmu naprej, bo imela Francija l. 1980 samo še 29 milijonov prebivalcev; koliko bo pa takrat že Nemcev in Italijanov?« Ni čuda, da je politik Boverat na nekem zborovanju v Lyonu dejal: »Ob tej statistiki Nemčiji ni treba Franciji napovedovati vojne, ker so si jo že Francozi sami napovedali!« — Ako pa Nemci pogledajo svoje številke in jih primerjajo z bolj zdravimi narodi, se tudi zdrznejo. Malo katera država je, ki ne bi poznala modernih Herodov. Državniki so odstavili Boga in njegovo pravico in si za varstvo svojega ugodja, ki so si ga pridobili na bogve kakšne načine, postavili rablja, zakonci so ga poklicali k zakonski postelji, da varuje njihovo ugodje. Komunizem pa hladi pekočo vest z oljem svoje demagogije...

Sredi tega na smrt bolnega sveta pa živijo močni ljudje, ki božjim zakonom pustijo njihovo snovanje. Ne zaradi naroda, ki je večkrat krivičen in slabo plačuje delo in skrb, ampak zaradi valovanja božjega reda, ki iz ljubezni med ženo in moškim obuja novo življenje, kakor je iz Kristusove ljubezni do Cerkve nas obudil v novo življenje. Ta rod, ki živi sredi že pokvarjenega Jeruzalema, pa ne oponaša Heroda, bo koval bodočnost, le opogumiti ga je treba, da se bo spustil v borbo tudi za vsakdanji kruh, da nobena mati ne bo otroka, ki jo prosi kruha, zavrnila z besedo »križa je«, da nobenemu očetu ne bodo zdrave roke brez dela visele ob telesu in da na nobenega še nerojenega otroka ne bo prežal izgovor, da najbrž ne bo imel kaj jesti, ako pride na svet — izgovor, ki sicer ne opravičuje, na katerega pa se slabotni le sklicujejo. Bog nam je dal nauk in ozemlje, izpeljati ga moramo prav na tem ozemlju. Tu moramo družinam pomagati do kruha. Ali si moreš misliti lepše polje delovanja?

Kdo bo pa tema dvema dal nagrado?

Komunizem v Jugoslaviji

Komunizem v Jugoslaviji se skriva vedno pod tujo zastavo. Vsako gibanje, ki širi nezadovoljstvo z obstoječimi razmerami podpirajo komunisti. Predvsem pa delajo videz, da ščitijo parlamentarizem in demokracijo pred »fašizmom«. Tako je umljivo, da se družijo z vsemi opozicionalci v lažnjivo ljudsko fronto, čeprav sicer sovražijo buržuazijo. Kjerkoli so torej nemiri, stavke, manifestacije, so v ozadju ali vsaj v bližini komunisti.

Na čelu komunistične propagande v Jugoslaviji stoji centralni komite komunistične stranke v Jugoslaviji, ki ima svoj sedež na Dunaju. V zadnjem času se je del tega komiteja preselil v Prago, drugi del pa v Pariz. Ta komite pošilja kurirje in propagandni tisk v Jugoslavijo in vodi tajne komunistične odbore v Jugoslaviji. Zadnji kongres komunistične jugoslovanske stranke se je vršil tajno v Splitu leta 1934.

Vzporedno z organizacijo komunistične stranke gre tudi organizacija zveze »komunistične mladeži«. Na univerzah in višjih razredih srednjih šol so nastale posebne celice, ki

vzgajajo mladino, ki bo pozneje ogrožala državo in družbo. Tej mladini je naročeno, naj se namenoma udeležuje nacionalnih in patriotskih prireditev, da zakrijejo svoje prave namene. Komunistični tisk prihaja v Jugoslavijo po ilegalni poti. Poleg tega obstoja marksistični tisk, ki se nemoteno širi v Jugoslaviji.

Komunisti so ustanovili posebne »obrambene čete«, v katere sprejemajo tudi posamezne bojevitke elemente iz vrst nasprotnikov. Te čete so oborožene s pendreki in z drugimi udarnimi sredstvi ter so organizirane kot jate, čete, voji, po vojaškem vzorcu. Skrivajo se pa pod imeni športnih izletniških klubov, čitalnic itd. Vsekakor se je po l. 1934 komunistična akcija v Jugoslaviji močno okrepila.

Jugoslavija se doslej kljub prigovarjanju ljudske fronte v Franciji, kljub zahtevi levičarskih strank v lastni deželi ni odločila, da bi stopila v diplomatske zveze s Sovjetsko unijo. Posledica takih diplomatskih odnosov bi bila močna boljševiška propaganda na Balkanu. Jugoslavija ima še vedno iskrene simpatije do ruskega naroda, a sedanjo sovjetsko vladno odklanja. Poizkusi ustvariti jugoslovansko ljudsko fronto izvirajo predvsem iz teženje, da bi se tudi naša vnajna politika orientirala v sovjetsko smer. Različna propaganda, ki jo je razvijala sovjetska diplomacija v Južni Ameriki, Španiji in Franciji nas svari pred dopustitvijo podobne propagande v Jugoslaviji. V Jugoslaviji bi taka propaganda bila še bolj nevarna in učinkovita, ker bi se vršila pod geslom slovanske vzajemnosti. Jasno je, da bi sovjetska diplomacija v Jugoslaviji bila izhodišče in središče vse komunistične propagande. V načrtu te komunistične propagande je tudi razkroj Jugoslavije. Prav v lastnem državnem interesu se mora Jugoslavija odločno postaviti na stran evropske protikomunistične fronte.

Ljudsko štetje bodo 6. januarja 1937 izvedli v SSSR. Za to je določeno 912.726 oseb in za vodstvo 131.847 nadzornikov. Ljudsko štetje bo služilo seveda za vojsko, poleg tega pa bodo skušali statistično dokazati in podkrepiti svoje uspehe. Ta namen nam pripisuje tudi I. Kraval, ki piše v »Bolševiku«: Ljudsko štetje »naj pokaže veličastne spremembe in cvetoči napredek kulture narodov v sovjetski zvezi«. Narodnost in materni jezik se ne bosta določevala ne po rodu, ne po krvi in ne po rasi, temveč po lastni odločitvi vsakega posameznika (radovedni smo, kako se bo ta »lastna odločitev« pokazala n. pr. v Ukrajini, op. ured.). Versko pripadnost hočejo uporabiti v propagandne namene. »To štetje naj ugotovi stvarni obseg naših uspehov na polju boja proti verskim predsodkom, ki so najbolj razširjeni ostanki kapitalizma v človeški zavesti.« Upamo, da bodo znali svoje želje tudi »znastveno s statistikami« dokazati!

Božić v Rusiji

Poglavja iz zgodovine nafte

Petrolejski trust je nastal — ker je bil dejansko država v državi — nevaren osrednji vladi. Izbruhnila je odprta in surova borba med Rockefellerjem in Washingtonom.

Standard Oil je obvladala vse dežele in pripravljala pot mladi velesili USA. Zato jo je morala država v zamejstvu ščititi, doma pa sta si obe stali nasproti kot smrtni sovražnici.

Okoli l. 1900 je imel Rockefeller v svoji roki dve in pol milijardi dolarjev. V njegovih rokah ni bilo samo 90% industrije, ki je v zvezi z nafto, ampak tudi rudniki, železnice, posestva, celo brodogradnja, mestne četrti in banke. Nihče ni vedel, koliko dejansko ima, pa ga delničarji tudi spraševali niso; bili so zadovoljni s 50% dividendo. Lahko bi dajal tudi 100% dividendo, toda potreboval je denar za »nevarne« ljudi: za senatorje, uradnike, poslance, časopise, za maso — celo roparske bande so bile v njegovi službi. Telesna straža preizkušenih banditov mu je kot kralju nadomeščala vojsko.

1901 je neki anarhist ubil predsednika Mac Kinleya. Na njegovo mesto je prišel Theodor Roosevelt, javno znan nasprotnik trustov.

Rockefeller se je navidezno umaknil iz javnosti. Odložil je vse funkcije in začel igrati golf. Verjel mu seveda nihče ni. Na namig vlade se je pričela besna časopisna gonja proti njemu. Da bi si pridobil naklonjenost ljudstva, je ponudil 100.000 dolarjev Congregational Churchu za graditev cerkev. Duhovščina je denar odklonila in javnost je bila tudi proti njemu. 1904 je pisateljica Ida M. Torbells izdala zgodovino Standard Oila, ki je bila polna sramotnih poslovnih načinov. Ko je Standard Oil of Indiana plačala za 100 funtov olja namesto 18 centov samo 6 centov za prevoz, so jo prijeli in je morala razkriti še druge poslovne skrivnosti. Državni pravdnik je obdolžil Rockefellerja zaradi 4222 slučajev tajnih popustov, prevar, izsiljevanja in verolomstva.

Rockefeller bi se bil moral zagovarjati osebno. Vabilo pa je bilo po zakonu veljavno le, če mu ga izročijo osebno. Toda Rockefellerja naenkrat nikjer ni bilo. Sodni izročevalci ga je iskal po vseh uradih Standard Oila, toda povsod je »pravkar odšel«. Celotno vojsko detektivov so poslali za njim. Ni ga bilo. Zapirali so ljudi in jih dolžili, da so najbogatejši človek na svetu, če je imel kdo le potezo podobno njegovim. Šele, ko so začele delnice padati na borzi, se je pojavil v Chicagu. Detektivji so ga obkolili, pa se jim je oprostil, da jim je prižadejal toliko skrbi in dela, ker ni vedel, da ga iščejo. Končno je poleti 1907 prišel na sodišče, pa ni mnogo povedal. Trustov tajnik je moral izdati dobičke iz tajnih popustov: 1905 57 milijonov dolarjev, 1904 62 milijonov dolarjev, 1903 81 milijonov dolarjev, in to pri osnovni glavnici 100 milijonov. Na vprašanje, ali imajo kak dokaz o poštenem izvoru svojih dobičkov, so vsi molčali. Boljše nič, da se ne bo komu zareklo. Proces se je vlekel tedne in tedne. Ugotovitev, da je v 1462 primerih dokazana krivda, je znesla za

vsakega 20.000 dol., skupaj 29.240.000 dol. kazni. Rockefeller je ostal hladen. Igral je golf, ko so mu prinesli obsodbo. Čez čas je dejal: »Bo že še nekaj časa preteklo, do izvršitve obsodbe«. In res globa še sedaj ni plačana.

Na borzi je nastala panika. Delnice Standard so bile silno padle; vsak se jih je hotel znebiti. Kmalu po prvi obsodbi se je začel že drugi proces z naslovom: USA contra Standard Oil. Vodil ga je Frank B. Kellogg. Proces se je pomikal od instance do instance, trajal pet let in stal milijone. Šlo je za vprašanje, ali more zasebnik z denarjem kupiti politično moč nad celim kontinentom ali ne. Rockefeller je izgubljal zaradi procesa zdravje, kljub temu je sam vodil vse delo. V petih letih so zbrali 11 milijonov besed proti Rockefellerju, večinoma izjav prič. 15. maja 1911 je najvišje sodišče izreklo sodbo: »Rockefeller in tovariši so zasnovali proti državljanom zaroto. V interesu varnosti republike se odreja, da se ta nevarna organizacija razpusti do 15. novembra 1911.«

Proti tej sodbi ni bilo priziva.

Ves svet je nestrpnost pričakoval 15. november 1911. Vsi so pričakovali kake pretkanosti. Da se bo pokoril obsodbi, na to nihče ni mislil.

Vrhovna družba je bila Standard Oil of New Jersey, ki je imela 33 samostojnih Standard družb. Imela je takrat 983.383 delnic nominalne vrednosti 100 dolarjev. Vsaka taka delnica je bila soudeležena tudi pri kaki izmed 33 družb, vendar je trust imel ponekod samo večino delnic, ne pa vseh. Za razmerje je pa vedel samo Rockefeller. Delnice so bile drage. Imenska vrednost delnic Standard Oil of Indiana je bila 100 dolarjev, dejansko pa je stala decembra 1911 3000 dolarjev. S povišanjem kapitala in dividendami, ki so se izplačevale z delnicami, je bilo mogoče s prvo delnico pridobiti 600 novih delnic. Lastnik ene prvotno 100 dolarske delnice je l. 1912 dobil 2900% dividendo! In sedaj je Rockefeller sklenil razdeliti delnice po izvoru. 31. julija 1911 so dobili časnikarji sledečo izjavo: »Uprava Standard Oila je sklep sodišča tako razumela, da se njene delnice razdele v 34 ločenih družb, v 33 podrejenih in 1 nadrejeno družbo. Kot izpolnitev tega sklepa bo vsak delničar prejel 1. decembra svoj delež na delnicah podrejenih družb.«

Poročilo je napravilo zmedo. 1. decembra je dobil nekdo n. pr. delnico 994/983.383 Swan & Finch družbe, drugi 7143/983.383 Washington Petroleum družbe itd. Nihče ni vedel, koliko vrednost naj bi to predstavljalo. Ko so začeli deliti dividende, so se sukale od 0,82 centov do 3 centov.

Toda vključ temu je Rockefeller izdal nove akcije in dvignil kapital na 2½ milijarde dolarjev. In trust je dejansko še vedno obstajal in bi kot edini obstojal še dalje, če ne bi bil prezrl, da je nafta tudi zunaj Amerike in da so zaloge doma omejene. Ker je to prezrl, je njegova edina odločujoča vloga v svetu prenehala. Poleg Standard Oil se pojavijo še Royal Dutch, Shell in Anglo Persian.

Boljševiške metode. Iz Pariza poročajo: V začetku oktobra je sovjetski konzul zbral izmed ljudi, ki so se želeli vrniti v SSSR, 140 mlajših moških in jim preskrbel vse potrebne listine. Bridko pa so bili razočarani, ko so jih izkrcali namesto v Odesi — v Barceloni. Pri tožbe niso seveda nič zalegle. Vtaknili so jih v rdečo armado in že pri prvem spopadu so jih 28 ujeli nacionalisti. Ker pa so imeli pri sebi sovjetske listine, so bili seveda obsojeni na smrt.

Catholic Truth Society

Angleška je za nas bolj ali manj neznana dežela pri kateri občudujemo njeno demokracijo, se včasih namuznemo njeni starokopitnosti in se ne moremo živeti v nekatere njene navade n. pr. v govore na ulicah itd.

Prav svojevrsten zgled nam dajejo angleški katoličani (2 milijona jih je) s svojo delavnostjo, kar zadeva tisk. 1884 je laik in konvertit James Britten ustanovil »Catholic Truth Society«, katoliško družbo za resnico, ki ima namen izdajati cenene, vendar prvovrstne brošure, ki naj služijo razširjanju in poglobljanju kat. vere. Tako so n. pr. v l. 1934 razprodali 1.643.685 brošur, 247.200 letakov in 20.830 knjig.

Način dela CTS: brošure pišejo samo znamenitejši avtorji, profesorji, kat. voditelji, škofje in papeži, čigar okrožnice redno prevajajo. Brošure so silno poceni, naklade so velike, na dobiček pa ne gledajo, ker se vse delo vrši brezplačno, pisanje kakor tudi razpošiljanje itd. Največ uspeha jim prinaša prodaja v cerkvah. Prodajalci imajo lastno družbo (Box-Tenders-Association); ta izdaja mesečno neke vrste liturgični koledar, ki obsega glavne praznike in naznanja nove brošure, da ostane založba vedno sodobna. Ker prodajajo včasih tudi pod lastno ceno (n. pr. sv. pismo), je družba navezana tudi na prostovoljne darove. Za namen si je postavila, zbrati 30.000 redno plačujočih članov, da bo z njihovimi prispevki izdajala brošure. Dosmrtni člani plačajo 10 angl. funtov, privilegirani člani letno 21 angl. šilingov, navadni člani 10 angl. šilingov in imajo zato tudi določene pravice (dvomesečnik Catholic Truth and Catholic Book Notes, 25% popust pri brošurah nad 5 šil.).

Družba ima 90 skioptičnih predavanj s slikami in tekstom, ki si jih pridno izposojujejo od l. 1934 pripravljala tudi filme (16 mm široke) z versko, pa tudi poučno vsebino in jih ima že čez 300. Knjižnica ima ca 16.000 del, priročno knjižnico in čitalnico z ca 60 časopisov.

Po angleškem vzoru so tudi druge dežele, kjer govore angleško, ustanovile svoje Catholic Truth Societies: Kanada 1889, Škotska 1892, Irska 1899, USA 1899, Avstralija 1904, Indija 1919, Jamaika 1931. Vse so samostojne, delajo pa vzajemno za širjenje kraljestva božjega na zemlji.

Pri tolikem delovanju razumemo besede pokoj. westminsterskega kardinala Bournea: »V zgodovini te dežele je sedaj nastopil trenutek, ko bi bila naravnost zarota proti našemu božjemu Učeniku, če se ne bi udeleževali dela CTS.«

Lože silijo k intervenciji v Španiji

V Franciji se umetno širi propaganda za intervencijo in to po zaslugi tajnih framašonskih lož. Sovjeti poznajo podtalne, skrite sile framašonskih lož v Franciji in se jih poslužujejo bolj in bolj za svoje revolucionarne namene. V mnogoštevilnih francoskih ložah se vršijo sestanki, ki proglašajo potrebo ustvarjenja antifašistične, prosovjetske, interkionistične fronte. V najbujnejših barvah se slika nevarnost fašizma in nujnost intervencije, ki naj pride na pomoč španskim komunistom. Širijo se brošure, letaki, tiskani govori. Framašoni nastopajo pod različnimi imeni: filantrop-ska društva, zveza za zaščito človeških pravic itd. Onim, ki ugovarjajo, da bi izbruhnila svetovna vojna, pravijo, da Francijo ščiti pakt z Rusijo pred vsakim napadom. Nikdar še niso bile francoske lože tako bojovite kot sedaj. Zborovanj in sestankov, ki so se po vseh ložah Francije vršili meseca oktobra in novembra, so se sicer udeleževali samo framašoni, njihova naloga pa je, da ponesejo framašonska gesla v širše kroge.

„Straža v viharju“

je tudi primerno darilo za božič in novo leto!

Naročite jo za svoje drage in jim jo poklonite v dar!

Španske cvetke

S komunistično anarhijo se je začela v Kataloniji nova morala. Barcelonski dnevnik poroča naivno: Empar Garcia proti Luizi Muksi ob 10, Robert Sabater proti Hortensiji Gomez ob 10,5, Anton Bresó proti Klotildi Vall ob 10.10 itd do 12.5! Kaj? tožba za razporeko!

Vsakih pet minut se vrši ena razporeka pred posebnimi zakonskimi razsodišči.

Nacionalisti so našli v ječi mesta Azuaga v Andaluziji 38 trupel, grozovito razmesarjenih, polomljenih: delo komunistov, preden so zapustili to mesto.

Neka gospa v Barceloni je plačala komunistom 80.000 pezeta, da bi videla svojega moža. Komunisti so denar sprejeli in ji moža izročili mrtvega v zaboju.

»Bataljon iz Alcalá«. V Alcalá je bila prej osrednja ječa za najhujše zločince. Ko so komunisti zasedli Alcalá, je bilo njihovo prvo delo, da so vse te zločince izpustili na svobodo in jim dali puške v roke. Iz teh zločincev so sestavili poseben bataljon in ga poslali v Sigüenco. Ti zločinci so tam umorili 200 meščanov na krut način. Škofa in duhovnike so gole vlačili skozi mesto in jih končno žive sežgali na grmadi!

V Ciempoguelos so marksisti 100 usmiljenih bratov izročili blaznim, ki so jih izpustili iz norišnice in jim dali v roke nože. Te brate, ki so bili zvezani, so norci na vse načine rezali, iztaknili so jim oči, rezali jezike, ušesa, spolovila itd.

Francija v številkah

L. 1933 je umrlo v Franciji 661.000 prebivalcev, a rodilo se jih je 682.000; torej znaša prirastek 21.000 preb. (Med tem ko znaša prirastek n. pr. v Rusiji 3,5 milij. letno.)

Skupno število družin znaša 11,7 milij. Od tega jih 1,7 milij. sploh nima otrok, a 3. milij. samo po enega. Kljub temu ima še 919.000 družin po več kot 7 otrok.

Število inozemcev znaša 2,5 milij., kar je 6 odst. vsega prebivalstva. L. 1911 je ta odstotek znašal samo 2,8 odst.

Od vsega prebivalstva jih živi na deželi 21 milij. ali 53,6 odst., dočim v mestih s preko 2.000 preb. — 18,2 milij. ali 46 odst.

Pravoslavni: je skupno z unijati 200.000, a židovske vere 100.000, brezvercev pa do 800.000.

Na Francoskem stoji vas, katere prebivalstvo obstaja iz treh oseb: mati s svojim odraslim sinom in neko 16-letno dekle. V volilnem imeniku te vasi so imena petih volivcev, toda štirje živijo drugje. Peti volivec je omenjeni mladenič, čigar glas je odločilen za to vas. On je edini delujoči član občinskega odbora, ki sklepa vse samo z njegovim glasom, kajti ostali štirje člani odbora nikdar ne pridejo v vas. Ta edini član upravlja tudi vse finance, ki so prejšnje leto izkazovale »dobiček« šest frankov.

Na Dunaju gradijo družinska zavetišča. Pred kratkim je kardinal Innitzer blagoslovil že četrtega. Tako ostanejo družine tudi v času stiske skupaj. Zgraditi nameravajo 10.000 stanovanj.

Na sveti večer je babica pripovedovala

Popolna medicinska fakulteta na slo

Za našo bolnišnico (Izjava g. docenta dr. Matka.)

Da bi podprli našo akcijo za zgraditev nove, moderne bolnišnice v Ljubljani, ki bi tudi omogočila spopolnitev naše nar. zahteve po popolni medicinski fakulteti, smo naprosili g. docenta dr. Matka, da nam je kot strokovnjak in kot človek, ki potrebo nove bolnišnice čuti vsak dan pri svojem delu, dal posebno izjavo za naš list:

G. docent dr. Matko je izjavil: »O potrebi nove bolnišnice so že naši listi toliko pisali, da se mi zdi že skoraj odveč o tem govoriti. Ker pa je stiska v naši bolnišnici od dne do dne večja, smo prisiljeni vedno znova poročati javnosti o pomanjkljivosti naše bolnišnice in javno povedati našo zahtevo po novih oddelkih.

Posebno težke razmere vladajo v naši bolnišnici na infekčnem oddelku in na oddelku g. šefa dr. Pogačnika. Pri zadnjem se moramo naravnost čuditi, kako morejo gg. zdravniki opravljati veliko ambulančno in klinično delo v teh tako omejenih in slabih razmerah. O infekčnem oddelku moram izjaviti, da kot bivši inšpektor ministrstva za narodno zdravje pri pregledu skoraj vseh bolnišnic v državi nisem opazil nikjer tolike stiske in takih nedostatkov kakor v naši beli Ljubljani. Pri takem stanju infekčnega oddelka se ne smemo čuditi, da število infekcijskih bolnih ne pade, čeprav store gg. zdravniki v bolnišnici in izven nje za pobijanje teh bolezni vse, kar je v njihovi moči.

Kar zadeva interni oddelek, moram izjaviti, da bi po številu postelj sicer zadostoval današnjim potrebam, toda manjkajo mu prostori za laboratorij, ki je za klinično delo nujno potreben in se brez njega delo na oddelku ne more razviti, kakor bi bilo potrebno. Odpraviti ta nedostatek je tembolj potrebno še zato, ker vrši moj oddelek funkcijo interne klinike na medicinski fakulteti slovenske univerze in se zbira v mojem oddelku vedno več zdravniškega in medicinskega naraščaja, da se uvaža v delo na ležečem bolniškem materialu.

Koliko delo se opravlja na mojem oddelku, naj pričajo naslednje številke: V 14 mesecih, t. j. od sept. l. l. smo sprejeli na oddelek v oskrbo 5492 oseb, skozi ambulanco je šlo najmanj 2000 oseb, fizikalne terapije pa je bilo deležnih gotovo nad 3000 oseb. Naval bolnikov raste iz dneva v dan, ker je vedno večja socialna stiska in ker se tok bolnikov iz štajerske obrača vedno bolj proti Ljubljani.

V takih razmerah je delo Akcije za novo bolnišnico popolnoma upravičeno in ne dvomim, da je spopolnitev slovenske medicinske fakultete na vidiku, kajti za 15 milijonsko državo sta dve medicinski fakulteti (v Zagrebu in Belgradu), ki imata vse inštitute prenatrpane z dijaki, odločno premalo. Pred dnevi sem videl v Zagrebu anatomske inštitute, kjer se vadi na sekcijah 260 medicincev. Radi tega je treba misliti na izpopolnitev slovenske medicinske fakultete, ki naj služi ne sicer pomnožitvi študentov medicincev, ampak poglobitvi njihove izobrazbe. Zato je danes nujno potrebno storiti vse, da se ustvari pogoji za ustanovitve kliničnih zavodov in pa za izobrazbo slovenskih strokovnjakov in znanstvenikov, ki bodo kos organizaciji novih klinik in razširitvi slov. med. fakultete.

Pozdraviti moram predvsem dejstvo, da leži pretežni del dela akcije za novo ljubljansko bolnišnico na ramah naše mladine, cveta slovenskega naroda, ki z neomajno voljo in žilavo vztrajnostjo dela na uresničitvi ciljev, ki si jih je postavila. Tej odlični slovenski mladini želim skorajšnjega in popolnega uspeha in to ne samo v njeno lastno dobrobit, marveč tudi v korist vsega slovenskega naroda.

Zdi se nam odveč, da bi znova in znova pisali o potrebi nove bolnišnice za Ljubljano in za slovenski narod, ker vemo, da ves slovenski narod novo bolnišnico potrebuje in hoče, kakor tudi hoče svojo popolno medicinsko fakulteto in bo zato vlada, če bo hotela biti demokratična, morala ugoditi njegovi zahtevi čim prej.

Knjige

Cilji in pota krščanske delavske mladine (KDM). Izdala in založila Mladinska zveza JSZ, Ljubljana 1936. Čeprav knjige nismo dobili v oceno, se nam vendar zdi potrebno, da o njej in ob njej napišemo nekaj vrstic.

Knjižica hoče biti idejni usmerjevalec dela naše delavske mladine, hoče »začrtati osnovne smernice našega dela in gibanja.« Priznava vpliv žosizma in zdi se, da podaja prav za prav ideologijo žosizma samega.

V 1. poglavju beremo o 3 osnovnih smernicah: 1. Vsak delavski mladostnik nosi v sebi božji poklic, sleherni mladostnik je polnovreden človek, ker je otrok božji. 2. Današnje življenje, današnji družbeni red, stvarnost, v kateri živimo, je v največjem nasprotju s prvo resnico. 3. Nemogoče je odpraviti to nasprotje brez krepke, pristno delavske in iskreno krščanske mladinske organizacije.

Za namen si je kršč. delavsko mladinsko gibanje postavilo izobrazbo, ki bo v skladu s krščanstvom, ki bo dala tudi versko izobrazbo in npravno, čustveno ter socialno vzgojo stanovske zavednosti ter splošno kulturno izobrazbo, kar bo tudi delavcem približalo umetnost. Telesna kultura bo skrbela za zdravo telo. Njegovo delo obsega tudi vzajemno pomoč in zaščito del. mladine ter skrb za domače ognjišče. Za delo so določeni borci, delovna elita, izbrana iz množice za množico. Duhovnik je duhovni vodja in posredovalec milosti, pa tudi zastopnik cerkvene oblasti in garant, da bo delo vedno v edinstvu s Cer-

kvijo. Krajevne skupine so združene v okrožja, ta pa v osrednje vodstvo.

Na koncu je pridejan kratek pregled gibanja kršč. delavske mladine po svetu, predvsem žosizma.

Vsebina knjižice je zelo lepa in je, če izvememo nekaj preveč ekstremno oblikovanih stavkov, ki pa jih lahko z dobro voljo iz zveze tudi prav razumemo, lep dar naši delavski mladini in bo vsaj s splošnimi idejnimi smernicami lahko služila tudi n. pr. kmečki mladini. Z vsebino pa nikakor ne moremo v sklad spraviti znak, ki ga ima brošura na ovitku in na naslovni strani. Če smo katoličani — in to KDM vsaj po programu tudi hoče biti — nam zadošča znamenje križa in lahko mirne duše prepustimo kladivo drugim. In to je celo dolžnost KDM, če hoče, da bomo v njeno iskrenost mogli verjeti, ker so si kladivo s srpom privzeli že komunisti. Kakor bo že enkrat moralo biti tudi pri nas konec šarenju s »krščanskim socializmom« in bodo morali nehati hvaliti okrožnico »Quadragesimo anno« tisti, ki se njeni vsebini (Qu. a. 121. slov. izdaja) nočejo podvreči in izraz »krščanski socialist« opustiti, prav tako bo treba spremeniti znak Mladinske zveze JSZ! To pa ne zato, ker bi bilo kladivo samo po sebi nevarno (saj tudi Pij XI. izraza »krščanski socializem« ni zavrgel z namenom, da katoličani reševanju socialnega vprašanja ne bi posvečali svojih sil in sposobnosti, ampak ga je odklonil, ker se socializem »opira na nauk o človeški družbi, ki je njemu svojski, a ne v skladu s krščanstvom«. Qu. a.), temveč zato, ker so si ga za

Za našo univerzo

V ponedeljek, 14. decembra, je pozval klub kemikov na naši univerzi več časnikaarjev na ogled kemičnega instituta, da se na lastne oči prepričajo o sramotnih razmerah, ki vladajo tam. Ogled je svoj cilj gotovo dosegel, kajti vsi obiskovalci so bili srečni, ko so spet stopili iz katakomb kemičnega instituta na sveži zrak.

Mi smo o kemičnem institutu že ponovno pisali; pred nekaj dnevi so prinesli vsi naši dnevnikarji obširna poročila. Zato bi bilo skoraj nepotrebno, ponavljati že znane podatke. Vendar bomo spet poudarili najhujšo stvar, da si jih obnovimo v spominu:

Ves čas gostuje naša kemija po tujih prostorih. Najprej na tehnični šoli, zdaj na realki. Zato je jasno, da prostori ne zadoščajo njenim potrebam. Vsepopovd opažamo stisko in neprimerne prostore. Hudo je s predavalnico, ki je popolnoma ločena od ostalih prostorov. Tja je treba prenašati dragocene aparate preko dvorišča, tudi v dežju in snegu; takoj po predavanju jih je treba spet odnesti, ker uporablja predavalnico prvenstveno realka.

Analitični laboratorij pa je še mnogo večja sramota. Dvorana, v kateri morajo biti študentje štiri semestre najmanj po štiri ure dnevno, je šele letos dobila prvi ventilator, ki pa seveda ne zadostuje za vso dvorano. Zato je napolnjena z vsemi mogočimi plini, ki tujca ob vstopu kar omamijo. Kuriti ne morejo dovolj, zračiti tudi ne. Kdo bi se potem čudil, če je od 40 kemikov le eden popolnoma zdrav.

Organski laboratorij je dobil šele lani lesene pode preko cementa. Višina bi morala biti še enkrat toliko, da bi imeli plini dovolj prostora. Prostor za delajočega študenta bi moral biti tudi še enkrat večji. Tako važno delo, kot je tehtanje kemikalij, ni našlo boljšega prostora, kot prehodno sobo brez dnevne luči. Tehničar sedi tesno pri vratih, skozi katera neprestano hodijo ljudje. V knjižnici, ki je le ozek hodnik, so nameščeni tudi mnogi aparati, ker drugje nimajo prostora. Dragoceni aparat za desti-

lacio premoga stoji na vlažnem hodniku. Vsa električna napeljava in centralna kurjava sta najstarejšega sistema in potrebna stalnih popravil. Noben profesor nima poštenega prostora, kjer bi se lahko posvetil znanstvenemu delu. Večinoma morajo voditi po dva oddelka obenem. V nekaterih prostorih so tla še cementna.

Vse to in še mnogo drugega. In vendar je g. rektor Samec zelo zadovoljen z delom dijaštva, ki vztraja pri delu, čeprav bi se včasih zdelo nemogoče, ker plačuje velikanske takse itd. In vendar ima naša kemija po svojem znanstvenem delu svetoven sloves! Toda od profesorjev in dijakov ni mogoče zahtevati, da bi se še dalje tako žrtvovali. Zato je treba te razmere izboljšati. Kdo je kriv sedanjí mizeriji?

Gotovo nerazumljivo in nevzdržno zapostavljanje ljubljanske univerze od Belgradal Dotacije kemičnemu institutu so se znižale od prvotnih 500.000 Din v letu 1924/25 na 116.000 Din v letošnjem letu. Te številke so dovolj zgovorne. Prej so imeli za knjižnico 80.000 Din na razpolago, zdaj dobivajo tri znanstvene publikacije v vrednosti 8000 Din!

Zato pozdravljamo spor med Kranjsko hranilnico in prosvetnim ministrstvom kot povod za zgraditev novega kemičnega instituta, ker sedanjega ne more nobeno popravilo dovolj izboljšati. Za izvedbo načrta prof. Plečnika je potrebna letna podpora 212.000 Din, ki nam jo mora vlada dati! Kdor ima to zahtevo za preveliko, naj pogleda dotacije belgrajske in zagrebške univerze!

Zato se pridružujemo splošnemu klicu po zgraditvi novega kemičnega instituta in zahtevamo takojšen predlog za dotacijo!

Ne moremo iti še preko ravnanja ljubljanske mestne občine, kateri je institut ves čas plačeval električni tok po 60 par, medtem ko so ga vsi drugi plačevali po 50 par. Iz tega presežka bi se dali kriti vsi veliki zaostanki, ki jih dolguje institut občini za električni tok in plin. Kako more mestna občina zagovarjati to svoje ravnanje?

svoje znamenje izbrali boljševiki. Cerkev je že dejansko obsodila kombinacijo križa s srpom in kladivom in mislimo, da ji združevanje kladiva in križa tudi ni zaželeno, ker ona in vsi, ki hočejo biti z njo, poznajo samo križ, ki je spes unical! Dokler tu ne bo izrečena jasna beseda, tudi mi mladi, ki nas osebni spori in trenja preteklosti ne zadevajo, ne moremo verjeti v iskrenost onih, ki vztrajajo na kombiniranem znaku križa in kladiva.

H knjižici bi še pripomnili, da je treba tudi pri takih knjižicah paziti na slovenščino, da se nam ob »gorkih« tožbah (str. 5) ne bodo vzbujali spomini na »gorke suze roni«.

Molitev h Kristusu Delavcu

Bruxelleski »Bulletin Social des Industriels« (okt.-nov. 1936) objavlja molitev h Kristusu Delavcu, ki jo je sestavil kardinal Andrieu:

»Jezus, ki si hotel kot Sin Očeta, da so te imenovali delavčevega sinu, ki se nisi sramoval do 30. leta delati z lastnimi rokami in si v potu svojega obraza služiti svoj kruh, zelo smo Ti hvaležni, da si zopet do časti dvignil delo, ki ga je poganska civilizacija spravila ob vsako vrednost. Daj nam dela! Daj nam ljubezni do dela! Vzbudi v nas zopet sveto spoštovanje do dela na deželi in v mestu. Pomagaj nam, da bomo skrbno opravljali svoje delo. Vzbudi v srcih podjetnikov in delavcev, gospodarjev in služabnikov čustva pravičnosti

in ljubezni, ki oslaba vse spore, pospešujeta uspevanje podjetij in zagotavljata blagostanje družin. Pouči nas, da bomo razumeli predvsem nevarnost nevednosti o verskih rečeh, ki jo naši nasprotniki hočejo in ki nas izpostavlja, ne da bi nam dala možnost obrambe, propad prinašajočim naukom, ki so jih lažnjivi prijatelji trosili v ljudsko dušo. Mi smo Tvoji, Ti si naš Bog in naš Oče, ki si naše napore z nami delil. V svojem življenju Ti hočemo pripraviti prvo mesto, ker z neomajnim zaupanjem pričakujemo »drugo«, kar evangeliji objavljajo tistim, ki iščejo predvsem božje kraljestvo in njegovo pravico. Obvaruj nas pred pretiranimi zahtevami po svetnih dobrinah in udomači nam misli na nebeške dobrine, da se bomo, ki smo se v življenju kot Ti trudili, po smrti veselili večnega miru blaženih. Amen.«

Pastirji so bili prvi...

nski univerzi je naša narodna zahteva!

Polom slovenskega literarnega liberalizma

V času, ko prevladujejo v zanimanju nas vseh predvsem nazorna in stvarna vprašanja, se zdi, da smo pozabili obračati svojo pozornost prevažni panogi kulturne ustvarjalnosti — literaturi. Ni tu mišljena literatura v vsakdanjem, uporabnem smislu: članek, razprava, polemika, pamflet, marveč tako imenovana lepa književnost, v kolikor moremo spričo namembnega, poniževalnega degradiranja prav te književnosti še govoriti o lepoti, ki naj bi bila eden izmed treh velikih ciljev vsake umetnosti.

Kajti če so današnji neurejeni, nezavedni izobraženci in ljudje katero plat duhovnega ustvarjanja ponižali na stopnjo, ki je slovenska književnost po svoji Prešernovsko-Levstikovsko-Jurčičevsko-Cankarjevski tradiciji ni zaslužila, po tem so to storili s literaturo.

Kakor vse slovensko življenje, tako se je tudi naša kultura po zaslugi zmeraj bolj arogantnega liberalizma razdelila v dva nazorna tabora. Vsi literarni vedeži in zgodovinarji — pogosto z obeh strani — dolže Mahniča kot velikega kulturnega razkolnika. Toda Mahnič je bil le izraz prve zavedne reakcije na večinski katoliški in ljudski strani proti napadalnosti liberalizma. Klasična doba slovenske književnosti okoli Levstika, Jurčiča in drugih ustvarjalcev, ne prevajalcev, tega razkola ni poznala. Posamezni primeri na katoliški strani so izraz osebnih ozkosti ali nestrpnosti, ki pa je bilo že za Luka Jerana na liberalno nemčurski strani saj toliko, če ne še več. Že tedaj zaznavamo v slovenski književnosti tisti pojav kakor pozneje: veliki ustvarjalci so se šli stališča in probleme le tedaj, kadar je šlo za splošno slovenska vprašanja, o čemer priča Cankarjev vzgled. Vsi literarni ustvarjalci so v večji ali manjši meri genijalni, tudi pri nas, ki sicer tega ne maramo nobenemu svojem priznati, zato niso bili kljub svojim velikim bolestim nikdar malenkostni.

Te ugotovitve so potrebne, čeprav morda ne spadajo tako nujno pod ta naslov.

Ob Mahničevem pojavu je treba ugotoviti, da ta veliki, čeprav nagli ideološki borec in razčiščevalec, ni v liberalnem kulturnem taboru našel enakovrednega nasprotnika. Najmarkantnejša postava v devetdesetih letih slovenskega življenja ni v taboru »boljših ljudi«, za kar je liberalna plat našega ljudstva zmeraj hotela veljati, naša človeka, ki bi se bil upal planiti nanjo z enakim ideološkim aparatom in logiko. Mahnič so se postavili nasproti samo naduti pamfletisti in žurnalisti: od Tavčarja dol so se nad velikega idealista spravili z zgodbami o farovskih kuharicah in s podobnimi rekviziti, s katerimi so slovenski »boljši ljudje« operirali vse do danes namesto z idejami.

Tri četrtine liberalnega boja proti katoliški, tedaj v pojmovanju umetniških nalog morda sem ter tja res nekoliko enostranski zahtevi o umetnosti, je tvorila bolj ali manj duhovita pamfletistika.

Šele mlajši liberalni rod, ki se je povečini izkoreninil, je začutil potrebo po drugačnem orožju. Pa je kmalu preglasil starejši tabor s svojimi teorijami o umetnosti zaradi umetnosti, o suvereni umetnosti, o objektivni umetnosti. Ta rod je nastopil z vso močjo šele po vojni, ko se je začel čutiti zaostalega spričo novih smeri v umetnosti, ki so bile larpulartizmu v osnovah nasprotni. O kaki močni lastni tvornosti pri tej skupini ni bilo govora, ker je bila po eni strani blazirana, sicer pa zaradi vojne, zaradi zaverovanosti v tuje vzore in zaradi omalovaževanja vsega domačega kot slovenski kulturni faktor sterilna. Na njej se je maščevala usoda s tem, da ji je prav v teh treh rečeh naprtla dediščino iz miselnosti slovenskih »boljših ljudi«.

Ti ljudje so v pomanjkanju lastne ustvarjalne sile morali iskati svojega lastnega obstanka pri drugih. Postali so glasniki nekake »visoke« umetnosti, o kateri pri nas ni bilo po njihovem mnenju sledu, razen pri Cankarju, ki so ga kljub njegovemu zdravemu sovražstvu do take družbe, takoj razglasili za svojega. Sicer so se vrgli v kritiko.

Kritika je literarna panoga, ki sama iz sebe sploh ne more obstojati, marveč živi od umetnikov in umetnin, ki jih predstavlja in trga.

Glavno načelo tega slovenskega kritičnega kroga je bila neobjektivnost. Na svoj prapor so postavili načelo objektivnosti, visoke in gosposke, potem pa začeli pri vseh ljudeh, ki so po vojni kaj delali v naši književnosti, iskati takih katoliških usedlin kot najbolj kužnih znakov neobjektivne, nesvobodne, pogojene umetnosti. Vsak pisatelj, ki je sprejel za svojo osebo duhovnika ali vpletel med svoje motive polovico zdravamarije, je postal kriv črne nesvobode, postal je agitator brez umetniških sposobnosti — skratka, ni bil »boljši človek«. Dočim so tisti, ki so eksistirali po milosti tega kroga, v njihovih revijah lahko pisali palme in romarske spokorne speve, bi moral vsakdo drugi zanikavati najbolj pogoste in najbližnje realnosti.

Glavni ideolog tega kritičnega omizja, ki je po lastni izjavi postal kritik po sili, je iznašel glasovito primero o »belem in črnem kruhu« v slovenski literaturi. »Beli kruh« so »boljši ljudje«, ki pišejo vredno, to se pravi po diktatu omizja, »črni kruh« pa predstavljajo tisti, ki jim za omizje ni mar in včasih napadejo celo kakega malika tega omizja znane so strahotne neumne ad hoc-teorije tega kritičnega ideologa, ki si jih je izmišljal za

vsako knjigo, za vsakega človeka in vsako priliko posebej, zraven pa sam delal estetske, logične in kritične skoke, da je joj.

Tabor »črnega kruha« je svobodne omiznike prekašal po tvornosti in po objektivnosti. Glede zadnjega, v kolikor zadeva odnose do kritičnih nasprotnikov, še preveč. Glede argumentov v polemikah je svojega nasprotnika prekašal, saj mu ni bilo težko: imel je nekje načelno osnovo, ki je onemu manjkala, zraven pa je proti vitezom pristranske objektivnosti lahko nastopal s pravo objektivnostjo.

»Boljši ljudje« so bili spretni in so znali dokaj let vzdrževati v javnosti mišljenje, da so nekaj in da je vsak umetniški obstanek možen samo po njih. Ustvarili so klikarstvo in nekako mistiko, ki ni imela nikjer razlogov za obstanek. Glavni ljudje od njih so napisali vsi skupaj kake tri brošure in obogeteli slovenski narod z nešteto boljšimi in še več slabimi prevodi na škodo izvirne književnosti in slovenskih literarnih trpinov. In ta družba si je lastila legitimacijo kulturnega vodstva v vseh važnejših ustanovah od Slovenske Matice do gledališča.

Kdor se je drznil napasti katerega člana tega kartela, je bil obsojen. Nič milejše usode niso namenili tistim, ki so se drznili povedati resnico o kom, čigar senco ta družba potrebuje za svoje lastno življenje. Se je ljudem, ki se za to zanimajo v spominu polemika, ki jo je pred dvema letoma vzbudil M. Javornik v nekem članku v »Besedi«, da so nekateri katoliški pesniki izšli oblikovno iz Župančiča. Ta bežna trditve je razburila ves »Zvonovski« in »Sodobniški« tabor od lapurlastičnih do marksističnih odtentkov.

Toda kljub vsemu slovesnemu objektivnemu, svobodnemu in sodobnemu opletanju, ki je rodilo naši književnosti in kulturi prav zadnje čase zaradi liberalne nestrpnosti silno škodo, je ta krog doživel žalostno usodo.

Z vsemi silami je iskal, vabil in nabiral mlajše moči, ki naj bi vzdrževale njegovo kulturno linijo in smer. Dobri so mu bili črnuhi, skeptiki, to dvoje je sploh tem breznazornim ljudem bilo umetniški evangelij — in levičarje, ki predstavljajo v naši književnosti skrajno nesvobodno, neobjektivno in tendenčno smer. Samo, da bi ti ljudje vzdržali svojo teorijo o svobodi v umetnosti, so bili pripravljeni pod svoj prapor sprejeti kogarkoli.

Kljub temu, da je liberalni krog prinesel — sicer pozno in za drugimi — v našo književnost zahtevo po vsebinskem in stilnem napredku, zaznamuje naša literatura prav pod njegovim odločanjem strahovit oblikovni padec. O stilu vsi ti kritiki nimajo pojma, še manj o njegovem napredku. Tudi niso nikdar ocenjevali nobenega dela s tega vidika. Le-

vičarska smer v naši književnosti, ki jo je začel Kreft, pomeni proletarizacijo našega literarnega stila, jezika in vsebine, ker je njem namen grobo tendenčen. Knjižni marksizem je v teoriji nabuhel, zapleten in nerazumljiv, v praksi, to je v literaturi kot taki primitivističen prav zaradi tendenčnosti.

Dejstvo je, da sta glavni napredni reviji »Sodobnost« in »Zvon« tisti čas, ko sta očitala katoliškemu književniku in pesniku nesvobodo in katoliške atavizme, prinašala najtendenčajšo književnost v svojih straneh, pa so njuni glavni besedniki peli njenim ustvarjalcem slavo in jih proglašali za višek slovenske književnosti. To dejstvo pomeni tragiko slovenskega književnega liberalizma in njegov konec, kar pa za našo literaturo v današnjih bornih časih, ki jih je umetniška in načelna neiskrenost teh ljudi v veliki meri povzročila, ne bo nobena škoda, ker bo saj ena laž manj.

Dva kongresa

Prav gotovo veste, da se vrši 7. februarja 1937 v glavnem mestu Filipinov, v Manili, 33. svetovni evharistični kongres. In najbrže ste že brali, da je sklicala Kominterni tudi svetovni kongres brezbožnikov za l. 1937 v Moskvo. Skoraj gotovo pa niste opazili v današnjem bežnem teku življenja, da se vrši brezbožniški kongres prav istega dne, ko se bodo katoličani vseh krajev, vseh ras in vseh jezikov v svojem imenu in v imenu vseh onih, ki so morali ostati doma, klanjali evharističnemu Kralju, vladarju svojih src. In morda se bodo prav isti trenutek, ko bo papežev legat dajal klečajoči množici zbranih vernikov blagoslov z monštranco, klanjali brezbožniki vsega sveta kipu Judeža Iskarijota, ki so si ga boljševiki izbrali kot simbol svojega upora do Boga in do vsega, kar je božjega. In morda bo prav tisti čas, ko bodo cerkveni dostojanstveniki v govorih častili evharističnega Kralja, sodrug Oleščuk povedal kaj podobnega, kot je pred kratkim zapisal v glasilu brezbožnikov, v Antireligiozniku: »Vera je duhovno reakcionarna sila, proti kateri sta se komunistična stranka in sovjetska vlada vedno borili in se bosta borili.« »Vera je še vedno opij za ljudstvo.« »Razširitev sovjetske demokracije zahteva okrepitev, ne po oslabitve protiverske propagande.«

Ta ali oni bi morda mislil, da se za oba kongresa določena dneva slučajno križata, kot se to v naši družbi in prirediteljev prepolni, a na uspehih ne tako plodni dobi, prav rado zgodi in primeri. Toda temu ni tako. Prav zavestno je Kominterni ta dan, ki je bil že določen za evharistični kongres, izbrala kot najprimernejšega za brezbožniški kongres. In prav je storila. Hvaležni smo ji, ker je zopet enkrat tudi za javnost dokazala, da je med njo in njenim delovanjem ter med vero in posebej še katolištvom nepremostljiv prepad. Kakor je fizično nemogoče, da bi bil kdo obenem na evharističnem kongresu v Manili in na kongresu brezbožnikov v Moskvi, prav tako je nemogoče, da bi se kdo prišteval k obema silama in bi hotel biti pri obeh, ali pa, da bi oboje skušal združiti v nemogoč kompromis.

Križi in težave

Dopoldne je še bilo, pa dež je čisto prijazno in pohlevno rosil na Ljubljance, ki so z dežniki ali pa brez njih hiteli po mokrih ulicah. Zložno sem jo mahal po Poljanski cesti — seveda brez dežnika — in opazoval ljudi, ki so se jezili na vreme, luže, avtomobile in morda tudi na prelučnjane podplate, ki niso v deževnih dneh nič kaj priporočljivi.

Časa sem imel več kot se kristjanu spodobi, pa sem se ustavil pred izložbo knjig in ogledoval to in ono. Posebno me je »veselilo«, da je nemških knjig več ko naših; tako se namreč tudi spodobi in je prav, saj se slovenski narod ne more meriti z velikim nemškim. Pa mi nekdo z dežnikom skoro zbije klobuk z glave in še nekaj debelih kapelj mi kane za vrat, kar na vse zadnje ni preveč očarujoče. Jezno sem se obrnil, da bi spoznal nevljudneža, toda komaj ga zagledam, že ponižno snamem klobuk.

»Klanjam se, monsieur le redacteur«, sem postal ponižen.

»Dober dopoldan, monsieur l'auteur«, mi je prijazno odzdravil. (Prevzetnost ni njegova slabost, boste že še videli zakaj ne.)

Vzel me je pod streho in sva šla. Iz žepa mu je gledalo nekaj listov in zaupno mi je priznal, da jih nese v cenzuro. Tu in tam sva se zadela še v kakšen dežnik, sicer sva pa čisto srečno prišla do sodišča. Na hodnik sem se še upal, v pisarno pa že ne več, zato sem ponižno ostal pred vrati. Čakam, prebiram staro številko »Pohoda«, ki jo zaradi čudovitega članka o separatizmu in centralizmu nosim vedno s seboj. Tovariša pa ni od nikoder. Ko sem znal članek o separatistih že na pamet in sem že hotel pogledati, če ga niso morda kam zaprli (urednika namreč), je s povešeno glavo kakor obsojenec prišel skozi vrata.

Darujte
za tiskovni sklad
»Straže v viharju«

Pridobivajte nam novih naročnikov!

Šla sva nazaj na dež in ko sva prijadrala do tiskarne, sva imela vsak po en rokav čisto moker, da je teklo od njega. Preveč veseliju pa tudi tu niso bili. Toda kaj hočeš: razdreti je bilo treba že urejene strani in — dobiti nove spise za nadomestilo. Pa kako? Zaloge so izčrpane.

Ves popoldan sem sedel doma za mizo, grizel svinčnik in čečkal po papirju. Zraven sem se prav pridno jezil, da nisem mogel v Tivoli, čeprav je zunaj tako prijetno deževalo.

Ko sem se spomnil na obupanega urednika, sem pa sklenil: Če že moram iti po zlu, bom raje pisatelj kot pa urednik.

Zvečer je v tiskarni stroj že metal časopis iz sebe...

Rdeče predmestje

Tolikokrat čitamo o lepem, bogatem Parizu. Kdor je bil tam, pripoveduje o morju krasnih hiš, o širokih ulicah, bogatih izložbah, ponosnih cerkvah, cvetočih parkih; pa še o hotelih in zabaviščih. Marsikdo pozna to ponosno prestolnico, malokdo pozna njena predmestja, polna bede in zapuščenosti. Diplomati, finančniki in drugi člani »višjih krogov«, ki se zabavajo po pariških salonih, ne vedo, da je nekje konec ravnih asfaltiranih cest, da je nekje »rdeče predmestje«, ki ne pozna vedno polnih želodcev in mehkih divanov, ki mu je prisojeno trpljenje, borba za skorjo kruha, kletev in vlačugarenje po zatohlih beznicah.

Ce greš nedeljsko jutro v ta revni delavski okraj, se boš žalosten vračal. Sredi hiš se dviguje cerkev, zgrajena s tisočeriimi žrtvami in napor, toda skoraj prazna. Pozvonilo je k maši. Včasih se počasi bliža cerkvi sključena ženica, nato vesela družba deklet, kakih dvajset mladih mož in vse to se porazgubi v cerkvi. K drugi maši pride dobrih sto dečkov in deklic, ki se poče in kriče okrog cerkve. To je vse za okraj, ki šteje več tisoč duš.

Ce gre duhovnik med obema mašama malo po svojem okolišu, srečuje na poti matere, ki gredo v spremstvu dveh ali treh malih otrok na trg kupovat za kosilo, ali delavce, hiteče na delo ali v gostilno, ki si niti v nedeljo ne privoščijo počitka. Tu ne čutiš, da je nedelja, kakor ti revni ljudje ne čutijo žeje po Bogu.

Duhovnik in popotnik, ki se srečata na cesti, se prijazno pozdravita. Nihče ne čuti sovraštva do duhovnika. Vsi ti ljudje so dobri družinski očetje in matere, potrebe po veri pa ne čutijo. Čisto so že pozabili pot do cerkve. Ko so bili mladi in bi bili morda verno hodili v njo, je ni bilo; sedaj ko sredi med njimi kaže pot navzgor, ne upajo več v to lažbo, ki bi jim jo mogla dati.

Mnogi, ki še niso nikdar od blizu pogledali v ta delavski svet, sklepajo roke nad njim: »Saj so vsi brez vere, vsi komunisti.«

Da, brez vere so skoraj vsi, komunisti pa niso, vsaj mnogo jih ni, pač pa soglašajo z

njimi. Če jim rečeš, da komunizem uničuje vero, zmaejo z rameni. Kaj jih briga vera, ki je že skoraj ne poznajo več. Važno je, kje dobiti delo, kakšna bo plača, kdaj bodo dobili iste pravice kot mestni predeli. Pozimi in jeseni prenašajo blato in luže, poleti dušič prah ne-tlakovanih cest, kjer vsak čas srečaš ženske, ki hodijo na obcesne vodnjake po vodo za kuhinjske potrebe, kjer se pode razcapani otroci po prahu ali blatu, ko njih očetje tlačijo v tovarnah stroju in kapitalistu. Zvečer se vračajo v zakajene barake, zjutraj hodijo več kot pol ure, da pridejo do cestne železnice, ki jih popelje na delo. Pa se pri vsem tem še nekateri čudijo, da so ti trpini obupani, razdraženi, da se vržejo v naročje prve-mu človeku, kateri zna lepo govoriti v jeziku, ki ga razumejo, ki jim sega do srca. Kajti kdo jim je povedal, da so to morda plačanci, ki bi radi v njih revščini poželi svoje bogate sadove.

Rdeče predmestje je razkristjanjeno po zaslugi raznih laži-apostolov, predvsem po vnebovpijočem grehu onih kapitalističnih krvo-sesov, ki so v svojem pohlepu oropali delavce pravične plače. Krivdo pa imamo tudi mi sami, ker se nismo dosti odločno borili proti kapitalizmu in se nismo dosti brigali za delavske mase.

Gotovo po krivem očitajo ti ljudje Cerkev, da drži z bogatini, da je čuvarica železnih blagajn, kakor jo imenujejo njeni nasprotniki. Da zopet zavajujemo vse te izgubljene duše za Kristusa, morajo duhovniki in laični sodelavci najprej odpraviti ta predsodek. To ne bo lahko. Zlo je veliko in predsodek je globoko ukoreninjen v njihovih srcih.

S socialnim, do skrajnosti nesebičnim apostolatom bo Cerkev lahko zopet pridobila te mase. Šele ko se bo posrečilo vrniti tem dušam zaupanje v krščanstvo, ko se bo posrečilo dokazati, da so edino katoliška socialna načela zmožna pozitivno rešiti grozeči problem delavskega sveta, da so vse obljube nasprotnikov laž in da prinašajo le nesrečo

in razdor, bodo cerkve v tem predmestju ob nedeljah polne.

Cerkev mora postati braniteljica in zaščitnica delavskih interesov. Napovedati mora neizprosno boj krivičnemu kapitalizmu, iztrgati oblast nad gospodarskimi dobrinami iz rok židovsko-framasonskih močitev in dati delavcu možnost življenja, ki ne bo samo boj za obstanek, ne samo otepanje z revščino in strah pred bodočnostjo, ampak življenje, v katerem bo časa tudi za razvedrilo, molitev in Boga.

Pariz živi svoje življenje naprej, pozablja-joč, da v njegovih predmestjih trpe tisoči in tisoči, ki so prav tako ljudje, ki bodo nekoč s silo zahtevali svoje človečanske pravice, če jih ne bodo dobili zlepa.

Bogatini se vesele in mirno gledajo to revščino, Cerkev dela: v revnih okrajih rastejo čez umazane strehe hiš in barak cerkveni stolpi. Hiše božje prinašajo v kraje zapuščenosti mir — in tudi zaslužek. Cerkve grade samo brezposelni delavci, da tako vsaj za nekaj časa preneha kruta negotovost: kako bo jutri?

Rdeče predmestje se počasi prebuja v novo življenje. Cerkev vrši v njem svojo nalogo. Ne bo dolgo, da bo stalo v teh delavskih okrajih sto cerkva, sto prišč krščanske delavnosti, sto dokazov, da Kristusovo kraljestvo ne zgublja, ampak pridobiva na številu vernikov in globini vere.

Zgrabit je treba vsako priliko in prilagoditi se okolici, vzgojiti iz naroda samega voditelje in apostole, ki ga bodo poznali do dna, vedeli za vse njegove želje in potrebe. Takrat ne bo mogel nihče več očitati, da drži Cerkev s kapitalisti, in pariški »baulieu rouge« naj bo veliki dokaz te resnice.

*

Na univerzi v Ottawi v Kanadi so ustanovili posebno stolico za kat. akcijo. Radio oddajni postaji v Ottawi in v Quebecu oddajata izmenoma katoliško uro (Heure Dominicale), kjer se obravnava KA.

Poravnajte naročnino!

Tovarna »Jugoles« je proti koncu letoš-njega poletja prenehala z delom. Kaj je bil vzrok, je težko reči. Če boš poslušal domačine, boš slišal o velikih krivicah od strani podjetja. Po prestanku je prišlo dvesto delavcev ob kruh. Gozdna železnica, ki je bila izpeljana v Auerspergove gozdove skoraj tik Mirne gore, dolga do dvajset kilometrov, je bila v obratu komaj osem let. Zdaj, menda ta mesec, jo razdirajo, ko je v hribih lesa, da niti približno ne moreš oceniti.

Meščani so ali uradniki, trgovci in obrtniki, ali kmetje, neredko tudi oboje. Če mi v službi izpodleti, se tolažijo državni nameščenici, bo krava, hiša, vrt ali posestvo še zmerom ostalo. Kako kmetje gledajo na to, seveda ni težko uganiti.

Nove hiše rastejo na vseh straneh. Ko bo enkrat stekla železniška zveza Črnomelj—Vrbovsko, se ho mesto še hitreje širilo, s čimer se bo tudi gospodarsko stanje nedvomno zboljšalo.

Ko greš skozi Črnomelj, seveda vzbujáš majhno pozornost s svojimi golimi koleno in velikim nahrbtnikom, a to te ne sme razburjati. Najbolje bo, da kam sedeš in si poiščeš kozolec za noč, navrženo pa boš dobil razen plaht tudi večerjo in zajtrk in še dobro besedo ob kupici prijetno kislega belokranjca.

Kje pa se hočeš dobro počutiti, ako ne v središču!

Planina.

Še en kraj pojdiva pogledat in mimogrede bova videla marsikaj.

Father Coughlin

Father Coughlin se poslavlja od radia in od politike. Ker je njegov kandidat Lemke doživel pri volitvah neuspeh, se bo — tako poročajo časniki — poslovil od politike in radia ter se bo zopet posvetil dušno pastirskemu delu. Začel je pridigati po radiu l. 1926, da bi dobil sredstva za zidanje cerkve v Royal Oaku, ki je blizu Detroitu, ker večina vernikov v nedeljo popoldne ni prihajala k pridigi. Njegovi govori so bili predvsem verskega značaja, med njimi več nagovorov za otroke; ti govori so bili kmalu splošno priljubljeni. Leta 1929 je zaradi bančnega poloma mnogo ljudi izgubilo imetje in se je beda med množico silno poostrila. To ga je vzpodbudilo, da je v l. 1929—1935 vodil ostro borbo proti bogatašem in industrijskim koncernom. Seveda so ga zato silno preganjali, l. 1933 so mu celo v stanovanju nastavili bombo, toda kljub temu je z neizprosno doslednostjo odkrival korupcije in škandale denarnih močitev. Njegova velika zasluga pa je predvsem v tem, da je seznanil Ameriko s socialnimi nauki papežev okroglic. Zadnji čas je govoril preko 20 postaj približno 30 milijonom poslušalcev.

Prihodnja številka izide 14. januarja 1937.

Škofjski evharistični kongres za dubrovniško škofijo se bo vršil od 15. do 18. julija 1937 v Dubrovniku. Pred kongresom se bo vršila svečana tridnevna. Predvidevajo še 9 stanovskih govorov, nočno češčenje in nočno procesijo, razstavo katoliškega in liturgičnega tiska ter cerkvene oprave. Pevska in glasbena društva bodo priredili širolin misterij: »Abrahamova žrtev«. Glavni odbor je že začel s pripravi.

*

KA za Anglijo se bo po posebnem papeževem dovoljenju imenovala »Katoliška edinstvo«.

S študentovsko palico po Beli Krajini

Dragatuš

Nekje pri Predgradu, vasi dvajset minut dalje od Starega trga proti izviru Kolpe, je jugozapadna meja Bele Krajine. Kolpa je v globokem, ovinkastem kanjonu in dolina je polna mrzlih studencev.

Obrni smer, kreni zdaj proti severu kar po najboljši poti, in presekaš poljanske hribe! Po lahni hoji navkreber se ti bo odprl razgled na vso Belo Krajino. Cesta, ki po njej hodiš, res ni prvovrstna, toda ob lepem vremenu še gre. Tudi prometa ni bogve kakšnega. V ovinkih prihajaš v ravnino. Na levi imaš obsežne bukove gozde, ki se končajo šele pri pašnicah in redkih trtjih. Pod sabo na desni vidiš sredi obdelanih, lepih njiv ljubko vas z veliko belo cerkvijo. To je občina in fara Dragatuš. Česa posebnega ne boš videl tu.

Hodiš dalje po prašni cesti in spet se znajdeš med stelniki in reso in brezami: to vse je tako značilno za ta del slovenske zemlje!

Prideš do naselja, kakršnega nisi morebiti še nikdar videl. Na obeh straneh ceste v vrsti črne, lesene hišice in nekaj dreves. To je ciganska vas Kanižarica. Cigani, ki se v Beli Krajini pišejo Hudorovac, pa prebivajo rajši na zraku, kar v šotorih. Tam kuhajo, se kregajo, prepevajo in te zvedavo gledajo. Potlej te otroci obkrožijo in nadlegujejo za tobak ali

dinar. Seveda: beračija, tatvina, zaslužek — od tega živijo.

Črnomelj.

Od Kanižarice dalje greš po izvrstni, široki, pred nedavnim popravljeni cesti. Premogokop »Belo Krajino«, kjer dela okoli trideset rudarjev, si pustil na desni. Še skozi dve vasi greš, pa se znajdeš na mostu čez ozko, globoko strugo Dobličanke. Prišel si v Črnomelj.

Črnomelj je geografsko, politično in gospodarsko središče Bele Krajine, sedež okrajnega glavarstva, sodišča in drugih takih uradov. Ob tej ugotovitvi se človek spomni na Metliko, ki se tako rada ponaša z naslovom »belokranjska metropola«. Nekaj let je bilo tudi tam glavarstvo (s tem so nekateri Metličanom oči zbolili, okoliško prebivalstvo je bilo itak proti zaradi visokih doklad), letos poleti pa so tistih osem tisoč prebivalcev dali nazaj Črnomlju, kakor je bilo od nekaj. Bela Krajina je zdaj v tem oziru enotna, kar je gotovo prav.

Lega mesta je kaj slikovita: od treh strani ga obdaja voda, na četrti, severni, pa se svet dvigne in se potlej spet spusti v ravnino in stelnike proti Metliki.

Do nastopa gospodarskega življenja sta mesto in njegova okolica dobro živila. Tri velike tovarne za les so cvetele, rudnik je uspeval, prav tako apnenica. Zdaj vidiš okoli tovarne »Zora« grmade raznovrstnih desk, ki sivijo in perijo. Furmani so utihnili in redki delavci menda bolj pazijo na stare zaloge ko na novo delo. Pač pa je valjni mlin v polnem obratu že več let.

Obiščite našo Zadružno klet, Kongresni trg 2 • Dobra in cenena hrana • Pristna vina vseh vrst • Točna postrežba

(Dalje.)

Srednja šola

Proslava Brezmadežne.

V današnji razrvani dobi čutimo v svojih srcih vedno bolj in bolj željo po uravnovešeni in popolnosti. Svet vedno bolj žela po čistosti, poštenosti in pravičnosti, ljubezni in požrtvovalnosti. Zato smo se Tebi, Brezmadežna posvetili, v Tebi smo si izbrali simbol našega dela. Zato nam je Tvoj praznik slovesni dan, mejnik, ob katerem vrednotimo svoje delo in si postavljamo nove naloge. Zunanji odraz našega hotenja in stremjenja je Tvoj praznik in naše proslave odgrinjajo naš duh in naše delo.

Maribor. Na predvečer smo se spomnili svojega poslanstva in sklenili se še trdneje kot doslej okleniti Brezmadežne, naše vodnice. Očiščeni smo na praznik sprejeli v svoja srca njenega Sina, da z milostjo po Njeni priprošnji utrdi v nas božje kraljestvo.

Dopoldansko zborovanje, ki ga je vodil prof. Šedivý, je v imenu prevzvišenega g. škofa pozdravil g. prof. Bogovič. Tovariši akademiki iz Ljubljane nam je prinesel pozdrave kat. akademikov. Povdaril je, da nas čaka sicer mnogo vprašanj, ki jih bomo morali rešiti, toda s katoliško odločnostjo in s požrtvovalnostjo bomo tudi to zmogli. Zastopnica kongreganistinj je očrtala vzgojo in delo kat. dekleta v kongregaciji in njene naloge kot bodoče izobraženke, žene in matere. Kongreganist z realne gimnazije je očrtal naša mladinska gibanja, kongreganist s klas. gimnazije pa nas je — bodoče kat. izobraženstvo — pozval k vzgoji samega sebe in k študiju ter aktivnosti in borbenosti, ki sta dve odliki pravega katoličana. Zborovanje smo končali s himno: Povsod Boga.

Večerno akademijo namenjeno predvsem naši javnosti, smo uvedli s kongregacijsko himno »Morska zvezda«. Nato je govornik orisal v kratkih pa jasnih besedah naše naloge v življenju. Po pozdravu stolnega prošta g. dr. Vraberja, ki je prinesel pozdrave od zadržanega prevz. nadpastirja dr. Tomažiča je pevski zbor zapel koral »Ave Maria«. Kongreganistinja pa so podale živo sliko »Brezmadežna«. Po odmoru je sledila tri dejanska igra Ivonik, ki se vrši v Vandeji med franc. revolucijo in kaže plemenitost in lepoto žrtve za bližnjega.

Tako smo v Mariboru proslavili Materin in naš praznik.

Podpirajte pokrei katoliške mladine!

V Ameriki je okrog 150.000 slovenskih izseljencev. Od teh je približno stotisoč, ki so se v USA udomačili in ki so že tako rekoč Američani. Od ostalih 50.000 jih je nekako 30 do 40 tisoč, kateri še niso odločeni, ali ostanejo tam, ali se vrnejo domov. Od teh 50.000 jih je 45.000, kateri so kljub slabim razmeram še vedno v stanju, skrbeti zase, bodisi z službo, bodisi s podporami. Toda je še okrog 5000 takih, kateri ne vedo danes, koliko časa bodo mogli vzdržati, kajti oni faktično nimajo nobenih življenjskih sredstev več za nadaljnje življenje. Teh 5000 rojakov predstavlja najaktualnejše vprašanje Slovencev v Zedinjenih državah.

Akcija za nov akademski dom

Ustanovni občni zbor društva »Jegličev akad. dom« se je vršil v sredo, 16. t. m. ob 20 v dvorani Akademskega doma. Predsednik pripravljalnega odbora pozdravi vse navzoče v prvi vrsti pa gg. starešine in sporoči opravilo prevzvišenega g. škofa in g. župana, ki sta oba zadržana in započeto akcijo toplo pripočata. Sledi poročilo pripr. odbora, v katerem poda vse dosedanje delo in prizadevanje za realizacijo te lepe in potrebne zamisli, da se postavi velikemu Slovincu vladiki Jegliču trajen spomenik, slovenskemu katol. študentu pa prijeten dom, da se mu ne bo več treba potikati po vlažnih kletnih ter podstrešnih stanovanjih. — Nato je občni zbor z malo izjemo sprejel pravila novega društva, ki jih je banska uprava avgusta t. l. potrdila. — V razgovoru o nadaljnjem delu so se razvijali različni načrti za nabiralno akcijo, ki se bo žal morala boriti s težavami, ker se je započela ravno v času, ko se vrši enaka akcija za novo bogoslovje in nov prosvetni dom. Problematično je še ostalo vprašanje doma za katol. akademičarke. — Nato je bil za novega predsednika soglasno izvoljen pisatelj Fr. Sal. Finžgar, ki je burno pozdravljen zavzel pred. mesto. Pri slučajnostih so novo društvo pozdravili zastopniki društev: »Jegličev«, »Danice«, »Zarje«, »Akad. zveze«, »Bistrice«, »Savice« in »Kladiva«, ki so vsi obljubili vso moralno, pa tudi materialno pomoč.

DRAGO SCHWAB
manufaktura — konfekcija
LJUBLJANA

*Veselo
novo leto!*

Stavbeni material in tvornica cem. izdelkov
JOS. CIHLAR, LJUBLJANA
TYRSEVA CESTA 69

želi

veselo novo leto 1937

V Gladbecku na Westfalskem v Nemčiji je nad 100 šolsko obveznih slov. otrok, ki so jugoslovanski državljani. V privatno jugosl. šolo jih hodi 70 (drugi zaradi oddaljenosti ne morejo). Od teh 70 obiskuje prvi oddelček 28, drugega pa 42. V prvem oddelku razume le eden nekaj slovenščine. Ostali nič. V drugem oddelku pa štirje nekaj in trije popolnoma. Torej skupaj 8, ki vsaj nekaj razumejo. Ostalih 62 je le po imenu Slovencev.

Na Vestfalskem in v Porenju živi še danes nekaj deset tisoč naših Slovencev, in sicer po večini rudarjev. Z ženami in otroki jih je okrog 35—40 tisoč.

Ker so raztreseni po vseh rudarsko industrijskih krajih, so osnovali v vsaki slov. naselbini po eno ali tudi več društev, tako da imajo v 80 kompaktnih naselbinah vsega 62 moških in 29 ženskih krajevnih organizacij, torej skupaj 91, z dvema centralnima zvezama.

Sovjetske šole po sovjetskih vesteh

Šole propadajo.

»Leningradskaja Pravda« št. 228, dne 3. X. 1936: »Poslopje lopatinske osnovne šole v Grijevki že dolgo vpije po temeljitem popravilu. Strop je popolnoma gnil, in če dežuje, teče voda v curkih šolarjem po glavah. V šoli manjka 16 klopi, učnih knjig sploh ni. Učitelj stanuje s štiričlansko družino v šoli, iz katere pa morajo, če dežuje, zbežati na hodnik ali v kuhinjo. Pokrajinski komite in urad za ljudsko izobrazbo poznata točno te razmere, toda niti prvi, niti drugi šoli nič ne pomagata.«

Pretepi v šolah.

»Pravda« št. 294, dne 24. X. 1936 poroča: »Zadnje čase se ponavljajo zaradi nezadostnega nadziranja v posameznih moskovskih šolah čisto pretepi. 22. oktobra je neki učenec iz srednjega razreda šole št. 389 v pretepu ranil z nožem dva sošolca. Ranjencema so nudili zdravniško pomoč v Ostroumovi bolnišnici. Istega dne je neki učenec iz višjih razredov šole št. 333 v pretepu ranil z žepnim nožem sošolca na glavi. Ranjenca so odpeljali na kliniko.«

Shakespeare — ukrajinski pisatelj.

»Za medicinske Kadry« v Azerbejdžanu piše: »Sprejemni izpiti (na medicinskem inštitutu, op. ur.) leta 1936 so pokazali, da je izobrazba dijaštva silno pomanjkljiva. Eden izmed dijakov je n. pr. označil mesto Gorjki za vas, drugi šteje Shakespearea za najodličnejšega ukrajinskega pisatelja, tretji je označil Španijo za eno izmed manjših angleških mest, četrti pa je v stavku, ki je obsegal dve besedi, napravil šest napak.«

Šole so v pravih rokah.

Svet sovjetskih komisarjev je sestavil naslednjo »Glavno komisijo za diplomske izpite v zveznem komiteju za visokošolske zadeve pri svetu ljudskih komisarjev USSR«: Dvolajzki, Volynski, Berkenheim, Bušinski, Galerkin, Kuorin, Kukolevski, Lewinsohn, Lewit, Liskun, Mandelstam, Mendelsohn, Pinkevič, Spielrein in Bernstein. — Vsi so brez izjeme Židje!

Z zagrebške univerze

Diskusijski večer a. k. d. »Danice« v Zagrebu

Na prvem diskusijskem večeru je podpredsednik podal poročilo o delu odbora v zimskem semestru; to delo naj članom nudi zaključen pregled o vseh današnjih aktualnih vprašanjih.

Najprej namerava zagrebška »Danica« prirediti par diskusijskih večerov, na katerih se bodo obravnavala vprašanja iz raznih področij n. pr. iz literature, umetnosti itd. Poleg tega pa bo organizirala takoj po božičnih počitnicah idejni teden zagrebške »Danice«, ki bo obstojal iz ciklusa socialnih in idejno načelnih predavanj.

Nato je hrvatski kritik prof. dr. Marakovič predaval o temi: »Pregled povelje hrvatske literature«. Predavatelj je posebno po-

NOVA ZALOŽBA

v Ljubljani

Kongresni trg št. 19

Knjigarna

Pisarniške,

šolske

in

tehnične

potreščine

Strokovne

knjige

udarjal ideološki razvoj hrvatske literature. Povdarjal je, da zadnje desetletje ni bilo literarno tako plodonosno, kot bi pričakovali, ne toliko zaradi pomanjkanja talentov kot zaradi neurejenih razmer, ki so onemogočale vsako delo.

Tudi marksistična struja si je znala zagotoviti mesto v literaturi s tem, da je zbrala vse nezadovoljne elemente, toda zaradi političnega terorja ni bilo mogoče odločno nastopiti proti taki literaturi. — G. prof. je še obljubil, da bo ob prvi priliki z veseljem zopet prišel med Daničarje.

Na drugem diskusij. večeru a. k. d. »Danice« je predaval g. prof. Oršanič o framaonstvu. Najprej je orisal zgodovino framaonstvih lož in njihova glavna načela. Nato pa je s stvarnimi primeri dokazal nujnost boja med prostozidarskimi ložami in kat. Cerkvijo. Židje so gibalna sila vsake lože. Nežide pustijo v ložah le, dokler židom ne postanejo nevarni. Kakor hitro bi se hotela kaka loža osvoboditi židov. vpliva, takoj planejo po njej vse ostale in ji onemogočijo obstoj.

Vprašujemo se n. pr. kako je mogoče, da sedijo skupaj v eni loži zastopniki delavstva in kapitalisti? Da del. zaupniki zadovoljuje delavce, jim dvigajo plače, toda obenem povšajo kapitalisti cene produktom in živila se podraže. Povišanje plač delavcem ne dvigne njihovega življenjskega standarda, temveč je le nevednim množicam pesek v oči.

